

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

**NORDISKA RÅDET
FINLANDS DELEGATION
VERKSAMHETSBERÄTTELSE
2018**

B 12/2019 rd

NORDISKA RÅDET
FINLANDS DELEGATION
VERKSAMHETSBERÄTTELSE
2018

HELSINGFORS 2019

ISSN 1237-0592

NORDISKA RÅDET
Finlands delegation

Till riksdagen

Finlands delegation i Nordiska rådet överlämnar härmed sin berättelse över rådets verksamhet 2018.
Berättelsen innehåller redogörelser för rådets sessioner och en översikt över delegationens verksamhet under verksamhetsåret.

Helsingfors den 6 mars 2019

För Finlands delegation i Nordiska rådet

Juho Eerola
ordförande

Mari Herranen
sekreterare

Innehåll

1. Sammanfattning	6
2. Finlands delegation 2018	6
2.1 Möten med Finland som värd 2018.....	7
2.2 Dialog med ministerrådet.....	8
Rekommendationer och politiska dialoger	8
Skriftliga och muntliga frågor	9
3. Rörlighet i Norden och undanröjande av gränshinder	10
Nordiska rådets gränshinderarbete.....	10
Medlemsförslag om att inrätta nationella rådgivningskommittéer	10
Nytt mandat för Gränshinderrådet	11
Strategiska utredningar om nordiska gränshinder och rörlighet.....	11
4. Nordisk identitet.....	12
Nordiska ordförandeskap 2018	12
Nordiska rådet på Grönland	13
Nordiska rådets språk.....	14
Flaggning på Nordens dag	14
5. Parlamentariskt utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete i Norden	15
5.1 Utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete.....	15
Utrikesministrarnas redogörelse vid sessionen.....	15
Sessionens gästtalare	16
Presidiets möte med nordiska ministrar och internationella gäster	16
Samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen	17
Samarbete med Ryssland	17
Samarbetet med Vitryssland	18
Östersjösamarbetet.....	18
Det arktiska samarbetet	19
Barentssamarbetet.....	19
Samarbetet med Västnorden	19
Samarbete med EU.....	20
Den transatlantiska relationen.....	20
5.2 Försvarspolitiskt samarbete	20
Den nordiska försvarspolitiska konferensen	21
Nordiska rådets försvarspolitiska rundabordsmöte	22
Försvarsministern hördes av delegationen	22

Försvarsministrarnas redogörelse och diskussion under sessionen.....	22
Nordiska rådets egna medlemsinitiativ med koppling till utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.....	23
5.3 Fredsförmedling	23
6. Samhällets säkerhet	24
Arbetsgruppen för samhällssäkerhet	24
Seminarium om övergripande säkerhet	24
Rekommendationer om beredskap och övergripande säkerhet.....	25
Sessionens toppmöte om hybridstörningar	25
7. Digitalisering.....	27
Gemensam nordisk e-legitimation	27
8. Välfärdsteknik.....	28
9. Havsmiljön.....	29
10. Energi och transport.....	31
Energisamarbete – Uppföljning av Jorma Ollilas rapport.....	31
Med klokare energipolitik mot en grönare transportsektor	31
Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden, sommarmöte i Finland	31
11. Budgeten för nordiskt samarbete	32
Budgetarbetet och budgeten för ministerrådet.....	32
Nordiska rådets budget	33
12. Kommande teman i det nordiska samarbetet.....	33
BILAGA 1 Finlands delegation 1.1.–31.12.2018.....	35
BILAGA 2 Nordiska rådets framställningar, rekommendationer och interna beslut 2018	38
BILAGA 3 Nordiska rådets priser 2018	48

Partibeteckningar

kd	Kristdemokraterna i Finland
cent	Centern i Finland
saml	Samlingspartiet
saf	Sannfinländarna
sv	Svenska folkpartiet
sd	Finlands Socialdemokratiska Parti
blå	Blå framtid
vänst	Vänsterförbundet
gröna	Gröna förbundet
Lib	Liberalerna på Åland
ÅC	Åländsk Center
ÅF	Ålands framtid
ÅSD	Ålands socialdemokrater

1. Sammanfattning

Norge var Nordiska rådets ordförandeland 2018. Temat för Norges ordförandeskapsprogram var "Ett bärkraftigt och tryggt Norden". Norge gick in för att satsa särskilt på att stärka det nordiska samarbetet i fråga om hälsa, utbildning, sjöfart och försvar. Nordiska rådets 70:e session ordnades i norska stortinget i Oslo den 30 oktober–1 november. Rådets temasession ordnades i Akureyri på Island den 9–10 april.

Finlands delegation förde under året dialog med ministrar om aktuella nordiska frågor och fortsatte även i övrigt sitt täta samarbete med myndigheter som ansvarar för det nordiska samarbetet och med andra organisationer. Delegationen lyfte fram gränshinder mellan de nordiska länderna i dialog med alla ministrar som besökte delegationsmötena. Att avlägsna de nordiska gränshindren och öka den fria rörligheten mellan de nordiska länderna hör fortfarande till de främsta målen för det nordiska samarbetet. Finlands delegation stod under året värd för tre större evenemang: rådets årliga Vitrysslandsmöte ordnades i maj i riksdagen, utskottet för tillväxt och utveckling i Norden höll sitt sommarmöte i Torneå och Rovaniemi och rådets presidiummöten hölls i Esbo i december.

Säkerhetsfrågorna var starkt synliga i Nordiska rådets arbete under året, inte bara i ordförandelandet Norges presidentskapsprogram utan också i övrigt. Det nordiska parlamentariska samarbetet har under de senaste åren allt mer fokuserat på teman kring samhällets säkerhet. Hybridpåverkan blev huvudtema vid årets session, och rådets medlemmar förde debatt med de nordiska ländernas statsministrar om de nordiska ländernas förmåga att bevara sin stabilitet när andra länder försöker påverka våra samhällen och våra demokratiska processer. Nordiska rådet tillsatte på hösten en ny arbetsgrupp vars uppdrag var att inom ett år utarbeta rekommendationer för det nordiska samarbetet kring samhällssäkerheten och den övergripande säkerheten och därtill anknytande framtida nordiskt samarbete. Säkerhetstemat var tydligt framme också vid vårens temasession i Akureyri på Island. Där debatterades miljö och säkerhet till havs. Havet och klimatförändringen var i fokus också på de möten som i september 2018 för första gången i Nordiska rådets historia hölls på Grönland med hela rådets sammansättning.

Nordiska rådet fortsatte sitt aktiva arbete på internationella arenor och sitt nära samarbete med ett flertal regionala parlamentariska organisationer bland annat om frågor som gällde Baltikum, Östersjön, det arktiska området och EU. När det gäller EU-frågorna fick rådets medlemmar höra aktuella rapporter om brexit, när Storbritanniens premiärminister Theresa May besökte öppningen av rådets session. May tog i sitt tal också upp samarbetet med de nordiska länderna i ljuset av brexit och förhandlingarna mellan Storbritannien och EU om ett bilateralt avtal.

Sverige var ordförande för Nordiska ministerrådet, som är de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan. Tema för Sveriges ordförandeskap var "ett inkluderande, innovativt och tryggt Norden", med digitalisering som ett genomgående tema.

2. Finlands delegation 2018

Delegationen sammanträdde sju gånger. På mötena behandlades aktuella teman inom det nordiska samarbetet och delegationen. Som tidigare år låg fokus särskilt på gränshinder mellan de nordiska länderna, rörligheten i Norden och hur de nordiska statsministrarnas mål om Norden som världens mest integrerade region ska kunna nås. Ordförande för delegationen var Juho Eerola (saf) och vice ordförande Maarit Feldt-Ranta (sd). I likhet med tidigare år bjöd Finlands delegation in ministrar för att höras vid alla delegationsammansättningar. Under året hörde delegationen följande ministrar: utrikesminister Timo Soini, kommunikationsminister och nordisk samarbetsminister Anne Berner, försvarsminister Jussi Niinistö, justitieminister Antti Häkkinen, bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen och familje- och omsorgsminister Annika Saarikko.

Kommunikationsminister och nordisk samarbetsminister Anne Berner hördes av delegationen i oktober före rådets session. Minister Berner hördes om de viktigaste händelserna och framstegen i fråga om det nordiska samarbetet under 2018 och om Nordiska ministerrådets budgetar för kommande år. Dessutom berättade minister Berner för delegationen om det aktuella nordiska transportsamarbetet och det nordiska samarbetet i digitaliseringsfrågor. I fråga om dessa teman fokuserade diskussionen särskilt på rörlighet och undanröjande av gränshinder mellan de nordiska länderna. Utrikesminister Timo Soini hördes av delegationen i september om det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet och relationerna mellan Ryssland och Norden och om Nordiska ministerrådets verksamhet i Nordvästryssland. Minister Soini hördes av delegationen före delegationens möten på Grönland, vilket innebär att också Grönlands betydelse inom det arktiska området i en nordisk kontext och regionens självständighetssträvanden togs upp i diskussionen.

Utöver utrikesministern och den minister som ansvarar för det nordiska samarbetet bjöd Finlands delegation också in andra statsrådsmedlemmar för att höras. Delegationen strävade efter dialog med ministrarna om aktuella nordiska frågor inom ministrarnas egna förvaltningsområden. Också gränshinder mellan de nordiska länderna togs upp i dialogen med samtliga ministrar. Stark betoning lades på frågor om gränshinder ur ett finländskt förvaltningsperspektiv när delegationen hörde justitieminister Antti Häkkänen i mars. Justitieministeriet är i färd med att revidera handboken för lagberedning (*Lainkirjoittajan opas*), och i det sammanhanget vill man beakta eventuella aspekter gällande gränshinder. Minister Häkkänen konstaterade att det bör skapas en mekanism för att identifiera gränshinder och eventuella problem i lagstiftningsskedet utan att det medför en administrativ börda. Ministern lovade informera delegationen om hur handboken om lagstiftning förnyas. Bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen berättade om aktuella nordiska frågor inom sina förvaltningsområden och nämnde med anknytning till miljöområdet särskilt de mest centrala fokusområdena för de nordiska ländernas nya miljöprogram (cirkulär ekonomi, klimatskydd, kemikalier och hälsa), det nordiska energisamarbetet samt samnordiska åtgärder för att genomföra målen i Parisavtalet. Minister Tiilikainen hördes strax innan Nordiska rådets temasession i Akureyri i april, vars huvudtema var havet och skyddet av haven. Under 2018 hörde delegationen också försvarsminister Jussi Niinistö och familje- och omsorgsminister Annika Saarikko.

på delegationens möten deltar ständigt representanter för Ungdomens Nordiska råd och tjänstemän från sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet. Dessutom kallades Gränshinderrådets finländska medlem Kimmo Sasi till delegationens samtliga möten. En särskild fråga med anknytning till gränshinder som delegationen under 2018 lyfte fram var ett beslut av EU-domstolen som har betydelse för de pensioner som betalas från Sverige till utlandet. FPA:s chef för Kompetenscentret för internationella ärenden Suvi Rasimus informerade i september delegationen om beslutet och dess eventuella effekter på pensioner som betalas från Sverige till utlandet. Sveriges regering har inlett en utredning för att analysera följderna av domen. I väntan på att utredningen ska bli klar har regeringen lämnat en proposition om att garantipension fortsatt ska betalas normalt till utlandet fram till slutet av 2019. Finland följer domens effekter i Sverige och överväger därefter eventuella konsekvenser för pensionstagare som bor i Finland och på folkpensionen rent allmänt. Delegationen följer ärendet uppmärksam.

Riksdagens framtidsutskott inledde under året ett projekt som gäller det nordiska samarbetets framtid. Utskottets ordförande ledamot Stefan Wallin besökte delegationens möte i juni och berättade om projektets innehåll och tidsplan. Framtidsutskottet har hört sakkunniga om såväl FN:s 2030-mål som nordiska gränshinder. Ordföranden lovade hålla Finlands delegation informerad om fortsättningen. Projektets slutrapport förväntas bli klar våren 2019.

2.1 Möten med Finland som värd 2018

Nordiska rådets årliga Vitrysslandmöte hölls den 7–8 maj i riksdagen. Nordiska rådet har under flera år ägnat Vitryssland särskild uppmärksamhet i syfte att stödja demokratiutvecklingen och främja

yttrandefriheten, toleransen och jämlikheten i regionen och dessutom ge den vitryska oppositionen möjligheter att komma till tals och diskutera med parlamentariker.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden höll sitt sommarmöte i Torneå och Rovaniemi den 25–28 juni. Under mötet tog medlemmarna del av bland annat näringsgrenarna i Lappland och turismfrämjandet och av betydande framtida infrastruktur- och digitaliseringsprojekt som till exempel smarta vägar. Dessutom hörde utskottet Gränshinderrådet, aktörer inom de nordligaste regionerna och Pohjola-Norden. Pohjola-Norden redogjorde för gränshinder som är till besvär för medborgare och företag i de nordiska länderna.

Finlands delegation stod värd för Nordiska rådets presidiums möten i Esbo den 10–11 december. Tema för mötena var cybersamarbete, hybridstörningar, övergripande säkerhet och samarbetet inom Östersjöregionen. I samband med mötena träffade rådets presidium också medlemmar av presidiet för Baltiska församlingen och diskuterade med dem bland annat om den övergripande säkerheten och försörjningsberedskapen i Baltikum och Norden. I samband med mötet ordnades också ett seminarium om övergripande säkerhet. Teman för seminariet var cybersamarbete, hybridstörningar, försörjningsberedskap och energi och transportsamarbete.

2.2 Dialog med ministerrådet

Nordiska rådet är styrande organ för Nordiska ministerrådet och de nordiska regeringarnas nordiska samarbete och politik. De främsta arbetsredskapen för medlemmarna i Nordiska rådet är rekommendationer och skriftliga och muntliga frågor till ministerrådet eller de nordiska ländernas regeringar. Utöver det har Nordiska rådet budgetmakt, det vill säga att rådet godkänner ministerrådets årliga budget.

Finlands delegations möte i november besöktes av Nordiska ministerrådets blivande generalsekreterare, statssekreterare Paula Lehtomäki. Lehtomäki efterlyste i synnerhet tankar och önskemål från delegationsmedlemmarna gällande ministerrådet. I diskussionen lyftes starkt fram relationerna och samarbetsformerna mellan ministerrådet och rådet, såsom implementeringen av rådets rekommendationer. I detta sammanhang diskuterades det också allmänt hur rådets arbete kan tillföras mervärde. Andra diskussionsämnen var rådets och ministerrådets internationella verksamhet och eventuella synergier mellan dem, de ungas intresse för det nordiska samarbetet och den nordiska budgeten och det nordiska lagstiftningssamarbetet. I fråga om ministerrådet nämndes utmaningarna med det nordiska trafiksamarbetet och det framställdes ett önskemål om att ett ministerråd för trafiksektorn ska inrättas.

Rekommendationer och politiska dialoger

Rekommendationerna och framställningarna är uppmaningar till ministerråden inom olika områden eller till en eller flera av de nordiska ländernas regeringar att vidta åtgärder. Rekommendationerna godkänns av rådets parlamentariker. Nordiska rådet godkänner årligen cirka 35 rekommendationer och framställningar. Årets rekommendationer och framställningar finns i bilaga 2.

I sitt reformarbete 2014–2015 gick Nordiska rådets in för att skapa mer politisk dialog mellan rådet och ministerrådet om de gällande rekommendationerna. Från och med 2016 har representanter för rådet och ministerrådet kunnat föra en politisk dialog mellan de ansvariga ministrarna och medlemmarna i rådet, när det råder delade meningar om rekommendationerna. En rekommendation anses vara slutbehandlad efter en politisk dialog. Om man vill upprätthålla ämnet ska det utarbetas en ny rekommendation, vilket kan ske tidigast nästa budgetår. Beroende på rekommendationens karaktär kan den politiska dialogen föras i samband med ett ministermöte, sessionen, ett utskottsmöte, ett utomstående möte eller ett gemensamt möte. Under året utvärderades de nya förfaranden i anslutning till rekommendationerna. Utvärderingen inleddes i slutet på 2017 och den förbereddes av rådets sekretariat tillsammans med ministerrådets sekretariat. Som slutresultat av utvärderingen konstaterades det att reformen varit lyckad. Möjligheten till politisk dialog säkerställer att de rekommendationer som behandlas är aktuella och det i sin tur har gjort

det mer motiverande att behandla rekommendationerna. Som en positiv reform upplevdes också att regeringarnas och ministerrådets tid för att besvara rekommendationer förkortades till 12 veckor. Det har bidragit till att förkorta den totala handläggningstiden för rekommendationerna.

Utskottet för välfärd i Norden förde den 22 mars en politisk dialog med ministerrådet för social- och hälsovårdspolitik. Dialogen gällde samnordiska åtgärder för att bekämpa antibiotikaresistens. Dialogen ordnades i samband med ministermötet och Nordiska rådet representerades av utskottets ordförande Bente Stein Mathisen tillsammans med Lars Tysklind, ordförande för utskottet för ett hållbart Norden. Rådets rekommendation innehöll de 12 konkreta förslag till åtgärder mot antibiotikaresistens som rådet hade beslutat om i sin vitbok från 2017. I dialogen med ministrarna betonades det att antibiotikaresistens är ett växande globalt problem. Vidare betonades One Health-modellen, och i det sammanhanget diskuterades samarbetet mellan medicin- och veterinärvetenskap och miljöområdet. Flera av förslagen i vitboken behandlas i Nordiska ministerrådets expertgrupp, medan vissa andra redan genomförs, exempelvis folkhälsokampanjer för att upplysa befolkningen om farorna med överdrivet bruk av antibiotika. Vidare instämde ministrarna med Nordiska rådet om att de nordiska länderna har en viktig roll i Europa och globalt att vara i det främsta ledet i kampen mot antimikrobiell resistens.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden utnyttjade möjligheten till politisk dialog i samband med sessionen i en diskussion med de nordiska kulturministrarna. Utskottet förde en politisk dialog med ministrarna om en rekommendation enligt vilken vinnarna av Nordiska rådets litteraturpris bör översättas till de mindre nordiska språken, det vill säga färöiska, grönländska och samiska. Utskottet ansåg att dessa språkgrupper behöver riktade åtgärder för att öka intresset för det nordiska kultursamarbetet. Rådets priser togs även upp i en mera omfattande i diskussionerna med kulturministrarna.

Skriftliga och muntliga frågor

Nordiska rådets medlemmar eller deras ersättare har rätt att ställa frågor till regeringarna eller Nordiska ministerrådet. Frågorna kan handla om det nordiska samarbetet i allmänhet eller en berättelse eller ett meddelande som frågeställaren vill veta mer om. Frågor kan således inte ställas om ärenden som enbart gäller inrikespolitik. En fråga ska innehålla en kort motivering där det framgår varför den ställs. En skriftlig fråga ska besvaras inom sex veckor från det frågan ställdes, och ministern ska underteckna den. På sessionens frågestund kan medlemmarna ställa muntliga frågor direkt till den behörige ministern i vilket som helst land eller självstyrande område.

Av medlemmarna i Finlands delegation framställdes skriftliga frågor enskilt, tillsammans med andra ledamöter eller partigrupper under 2018 av ledamöterna Paavo Arhinmäki och Johanna Karimäki. Ledamot Arhinmäki frågade tillsammans med medlemmarna i partigruppen Nordisk grön vänster efter samnordiska åtgärder för att bekämpa skatteparadis, skattefusk, skattesmitning och skadlig skattekonkurrens. Som ordförande i utskottet för kunskap och kultur i Norden ställde ledamot Karimäki frågor som hörde ihop med ärenden som behandlades i utskottet. Karimäki tog upp programmet Students at Risk som finns i Norge, och frågade om en etablering av programmet har diskuterats i Finland, Sverige, Danmark och på Island och om länderna har intresse för att etablera ett program av motsvarande slag. Programmet ger möjligheter för utländska studerande som har berövats studierätten i sitt hemland på grund av att de aktivt har medverkat i att utveckla mänskliga rättigheter att fortsätta sina studier i Norge. Den andra frågan som Karimäki ställde gäller de nordiska regeringarnas vilja att spara material i ett digitalt världsarkiv (Arctic World Archive) på Spetsbergen.

De övriga skriftliga frågorna under året kom huvudsakligen från medlemmar i utskottet för ett hållbart Norden och gällde utskottets ansvarsområden, det vill säga miljö- och naturskydd, användning av naturresurser, hållbar utveckling och bekämpning av klimatförändringen. Ledamöterna i utskottet frågade bland annat om försurningen av havet, minskat matsvinn, bekämpning av skadliga kemikalier, mikroplaster

i dricksvatten och användning av biobränsle. Skriftliga frågor ställdes också om minskad ojämlikhet och om demokratiutvecklingen i Norden.

3. Rörlighet i Norden och undanröjande av gränshinder

Nordiska rådets gränshinderarbete

Nordiska rådets gränshinderarbete görs i utskotten och särskilt i gränshindergruppen. Målet med arbetet är att avlägsna hinder för fri rörlighet mellan de nordiska länderna. När arbetstagare och företag har möjlighet att röra sig över gränserna främjas den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i Finland och det övriga Norden. Gränshinder för arbetskraftens rörlighet fördröjer tillväxten inom ekonomi och sysselsättning. Därför har ett av de främsta målen för det nordiska samarbetet av tradition varit att avlägsna gränshinder. Med gränshinder avses lagar och offentliga regler eller praxis som hindrar personers rörlighet eller företags gränsöverskridande verksamhet i de nordiska länderna. Gränshinder kan uppstå också när myndigheterna exempelvis tolkar regler på olika sätt. Genom att underlätta rörligheten vill Nordiska rådet underlätta vardagen för nordborna.

Under året betonade ordföranden för Nordiska rådets gränshindergrupp Katri Kulmuni särskilt undanröjande av gränshinder för näringslivet, behovet av tätare kontakter mellan myndigheterna och bättre koordinering av gränshinderarbetet. Tillsammans med Pohjola-Norden presenterade Finlands delegation vid sommarmötet i Torneå den 26 juni arbetet i Pohjola-Nordens rådgivningskommitté, aktörer i de nordligaste områdena och särskilt gränshinder som är till skada för invånare och företag i de nordligaste områdena. Ledamot Kulmuni lyfte särskilt fram gränshindersproblem i anslutning till företagsbeskattning och bidrag till arbetslösa.

Som ett led i tätare kontakter genomfördes den 31 oktober i samband med sessionen i Oslo ett möte för koordinering och informationsutbyte mellan Nordiska rådets gränshindergrupp och Gränshinderrådet vid Nordiska ministerrådet. Kimmo Sasi, som är finländsk medlem i Gränshinderrådet, berättade om Europeiska kommissionens nya förslag till inrättande av en gemensam gränshindermekanism för alla EU-länder. I diskussionen togs också upp problem som gällde transport av materiel över gränsen i samband med släckningen av markbränder i Sverige under sommaren. Vid det gemensamma mötet samma dag mellan utskottet för tillväxt och utveckling i Norden, gränshindergruppen, Gränshinderrådet och Norges finansminister Siv Jensen lyftes fram utmaningar i anslutning till frågor om tull och moms för gränsöverskridande tjänster samt gränshinder som har samband med etablering av företag i byggbranschen.

Medlemsförslag om att inrätta nationella rådgivningskommittéer

Ett effektivt nordiskt arbete kring gränshinder kräver en effektiv organisation. I Finland är det Pohjola-Nordens rådgivningskommitté som har specialiserat sig på det nordiska gränshinderarbetet. Kommittén består av representanter för olika förvaltningsområden och ministerier samt rådgivningstjänster. Rådgivningskommittén bereder nationellt Gränshinder-rådets möten. Finlands delegation anser att de positiva erfarenheterna av rådgivningskommitténs arbete kan tjäna som exempel för att organisera arbetet mot gränshinder också i de övriga nordiska länderna. Delegationen framställde i juli 2017 ett medlemsförslag, där de övriga nordiska länderna uppmanas att ordna gränshinderarbetet förvaltningsövergripande. Medlemsförslaget presenterades vid rådets session i Helsingfors 2017 och antogs vid årets session i Oslo (rekommendation 25/2018).

Utskottets betänkande presenterades vid sessionen i Oslo av ledamot Arto Pirttilahti. I behandlingen ansåg utskottet att Finlands förslag är bra men betonade att varje land självt bör få besluta om hur det anordnar gränshinderarbetet. Således formulerade utskottet medlemsförslaget så att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna att se över hur de kan organisera det nordiska

gränshinderarbetet på nationell nivå, och att de kan dra lärdom av arbetet i Finlands rådgivningskommitté. Delegationens ordförande Juho Eerola och vice ordförande Maarit Feldt-Ranta tog i sina inlägg upp positiva effekter av gränshinderkommitténs verksamhet såsom förebyggande av uppkomsten av gränshinder och skapande av myndighetsnätverk. Nordiska rådets representant i Gränshinderrådet och ordförande för utskottet för tillväxt och utveckling i Norden, ledamot Pyry Niemi från Sverige berömde sina finländska kolleger för spridningen av information om rådgivningskommittén. Han konstaterade att det vid bekämpningen av gränshinder behövs mer kraftfulla åtgärder även om ländernas egen praxis också måste respekteras. Island hade för avsikt att inrätta en egen nationell rådgivningskommitté för gränshinder i slutet av 2018.

Nytt mandat för Gränshinderrådet

Gränshinderrådet som inledde sin verksamhet 2014 är ett politiskt organ. Det har fått i uppdrag av de nordiska ländernas regeringar att arbeta för fri rörlighet för personer och företag i Norden. Ordförande för Gränshinderrådet är rådets nationella medlemmar och ordförandeskapet byts årligen enligt vilket land som för tillfället är ordförande för Nordiska ministerrådet. Ordföranden leder arbetet tillsammans med Nordiska ministerrådets generalsekreterare. Gränshinderrådet fick för ett år sedan ett starkare politiskt uppdrag, och de nordiska samarbetsministrarna utvidgade Gränshinderrådets uppdrag 2018. Rådets nationella representanter fick exempelvis större friheter att ordna möten med ansvariga ministrar, ministerier och myndigheter för att främja lösningar av gränshinderproblemen.

Under 2018 prioriterade Gränshinderrådet i sitt arbete hinder som drabbar näringslivet och medborgare som arbetar utanför sitt hemland. Gränshinderrådet har också försökt lösa så många som möjligt av de hinder som prioriterats under tidigare mandatperioder. Under året blev 14 gränshinder slutbehandlade: 13 löstes och ett konstaterades vara olösligt.

Strategiska utredningar om nordiska gränshinder och rörlighet

Under året färdigställdes två strategiska utredningar med fokus på gränshinder mellan de nordiska länderna och på rörligheten i Norden. Syftet med utredningarna var att stödja de nordiska statsministrarnas mål att göra Norden till världens mest integrerade region.

I den andra fasen av arbetet med att reformera det nordiska samarbetet noterade samarbetsministrarna att det nordiska lagstiftningssamarbetet måste prioriteras i åtgärderna för att stärka den nordiska integrationen. Professorn emeritus i juridik Inge Lorange Backer från Norge fick i mars 2017 i uppdrag att utarbeta en strategisk utredning om det nordiska lagstiftningssamarbetet. Som ett led i arbetet besökte Backer Finlands delegations möte i september 2017 för att redogöra för sitt utredningsarbete och för att höra delegationsmedlemmarnas synpunkter på utvecklingen av det nordiska juridiska samarbetet.

Backers utredning blev klar i februari 2018. I sin utredning konstaterar Backer att bättre kännedom om Helsingforsavtalet från 1962 kan bidra till att stärka lagstiftningssamarbetet i Norden. I Helsingforsavtalet förband sig länderna att bedriva ett nära samarbete inom det privat- och straffrättsliga området, men också inom andra relevanta rättsområden. Backer ser också skillnader mellan länderna i hur mycket information och erfarenheter från andra länder som utnyttjas eller i vilken utsträckning faktorer som påverkar den fria rörligheten beaktas när nya lagar stiftas. Han ser också möjligheter att öka den nordiska koordineringen i att utarbeta och implementera EU- och EES-lagstiftningen, vilket inte alltid utnyttjas i det nordiska samarbetet. Backer lyfter i sin rapport upp 13 förslag som tillsammans kan främja regionens integration. Syftet är bland annat att koppla Nordiska rådets förslag tätare till lagstiftningssamarbetet, utveckla möjligheterna till nordisk koordinering av nationella lagmotioner och EU- och EES-direktiv och bekämpa uppkomsten av oönskade gränshinder när lagar ändras eller nya lagar stiftas. Samarbetet kan enligt förslagen stärka lagstiftningen gällande digitalisering, hälsa, aktiebolag, samboförhållanden, utlänningslagstiftning, straffrätt och internationella konventioner.

Den andra strategiska utredningen gällde rörligheten i Norden och att öka och underlätta den. De nordiska samarbetsministrarna beslutade i oktober 2017 att Nordiska ministerrådets generalsekreterare ska göra ett förslag till en övergripande handlingsplan för att öka rörligheten i Norden. Som ett led i uppdraget från samarbetsministrarna vände sig ministerrådets generalsekreterare till Norges före detta ambassadör i Köpenhamn, Ingvard Havnen, som numera är pensionerad. Havnen ombads utarbeta en utredning om rörlighet i Norden. Han inledde arbetet i januari 2018 och besökte Finland den 1–2 mars, där han träffade Maarit Feldt-Ranta, vice ordförande för Finlands delegation. I diskussionerna mellan dem lyftes fram det nordiska samarbetets popularitet bland medborgarna och i synnerhet bland ungdomar, statsministerns engagemang i samarbetet och organiseringen av gränshinderarbetet.

Havnens rapport om rörlighet har titeln *Norden – Nye muligheter* och utkom i juni 2018. Rapporten beskriver områden där de nordiska länderna kan stärka samarbetet för att underlätta för personer och näringslivet att röra sig över riksgränserna. Rapporten innehåller 16 förslag för att öka den nordiska rörligheten och integrationen. Förslagen gäller arbete som bedrivs i fråga om nordisk identitet, språk, utbildning, transport, lagstiftning, hälsa, digitala lösningar och arbets- och näringsliv. Havnen konstaterar att han särskilt vill lyfta fram förslaget om att man ska kunna använda sin nationella elektroniska legitimation i alla nordiska länder senast 2020. Om regeringarna lyckas med detta skulle det betyda mycket för både invånarna och näringslivet. Det skulle bli en ny milstolpe i nordiskt samarbete, kanske lika viktig som passunionen var på sin tid. För att stärka den nordiska identiteten och känslan av gemenskap föreslår Havnen också att Norden tillsammans ansöker om vinter-OS 2030. Han menar att Norden som begrepp och varumärke skulle få unik internationell uppmärksamhet.

4. Nordisk identitet

Nordiska ordförandeskap 2018

Norge var Nordiska rådets ordförandeland 2018. Norge fortsatte på det arbete som Finland under ordförandeskapet 2017 inledde för att undanröja gränshinder mellan de nordiska länderna och för att generera nordisk nytta för ländernas 26 miljoner invånare. Under ordförandeperioden satsades det särskilt på att stärka samarbetet inom hälsovård, utbildning, sjöfart och försvar. Titeln på Norges ordförandeskapsprogram var "Ett bärkraftigt och tryggt Norden". Programmet bestod av fyra teman:

- 1) Hälsoteknik och patientsäkerhet. Programmet tog fram bekämpning av antimikrobiell resistens och samarbete vid introduktionen av elektroniska hälsovårdstjänster och utveckling av välfärdsteknik.
- 2) Utbildning, inkludering och mobilitet. Samnordiska satsningar på utbildningstjänster för barn och unga ska ökas för att förebygga utslagning. Lärare och skolornas ledning uppmuntrades att inkludera de nordiska länderna och de nordiska språken i skolornas program. Under Norges ordförandeskap ville man också inverka på att yrkeskvalifikationer och rätt till yrkesutövning ömsesidigt ska erkännas i alla nordiska länder.
- 3) Miljö och säkerhet till havs. Kunskap och kompetens om havet ska ökas och spridas med större effektivitet. Dessutom ville man stärka de nordiska ländernas ställning som pådrivare i internationella forum för havsrätten och ett reglerat och bärkraftigt utnyttjande av resurserna i havet. Också det nordiska sjöräddningssamarbetet utvecklas vidare.
- 4) Försvar och säkerhet. Norge betonade nordiskt samarbete inom digital säkerhet och samhällssäkerhet. Dessutom understöddes det nordiska försvarssamarbetet så att Nordiska rådet tillsammans med Nordefcos ordförandeland Norge ordnade 2018-års försvarspolitiska rundabordsmöte.

Rådets president under året var Michael Tetzschner, som är vice ordförande för den konservativa gruppen och ordförande för Norges delegation. Vice president var Martin Kolberg från den socialdemokratiska gruppen.

Sverige var ordförande för Nordiska ministerrådet, som är organ för det officiella nordiska samarbetet på regeringssidan. Titeln för Sveriges ordförandeskapsprogram var "Ett inkluderande, innovativt och tryggt Norden", och dess röda tråd var digitaliseringen. Fokusområdet "Ett inkluderande Norden" tog upp den nordiska samhällsmodellen inklusive gemensamma utmaningar såsom en åldrande befolkning, och försökte främja de ungas delaktighet i samhället. Samtidigt ville man öka samarbetet med Baltikum särskilt inom digitalisering. Grunden för fokusområdet "Ett hållbart och innovativt Norden" utgjordes av en hållbar ekonomi, byggande och miljövänlig rörlighet och dessutom utnyttjande av 5G-teknik vid digitaliseringen av ekonomin. Kärnan i fokusområdet "Ett tryggt och öppet Norden" var ett brett säkerhetsbegrepp och samhällssäkerhet. I dessa avseenden ville man fokusera på att utveckla samarbetet mellan beredskapspersonal i de nordiska länderna, att utöka resurserna för civil säkerhet och att bekämpa radikalisering. Sverige ville också utveckla samarbetet inom den nordiska justitiesektorn för att bekämpa brottslighet och terrorism och öka samarbetet med Baltikum för att bekämpa människohandel.

Nordiska rådet på Grönland

De första mötena på Grönland med hela rådet samlat i Nordiska rådets historia ägde rum i september 2018. Under de senaste åren har de nordiska ländernas självstyrande områden också i övrigt varit synligare än vanligt. Britt Lundberg, som var rådets president året för Finlands ordförandeskap 2017, besökte alla de nordiska självstyrande områdena. Grönland tillhör Danmark men har ett starkt självstyre. Under de senaste åren har diskussioner om självständighet för Grönland fått fart, men det finns många utmaningar, bland annat i anslutning till ekonomiska och sociala frågor.

Vid höstens utskottsmöten befann sig Nordiska rådets samtliga utskott för första gången samtidigt på Grönland. Mötena erbjöd Grönland möjligheter att presentera sitt självstyrande område, och i sammanhanget ordnades seminarier för enskilda utskott bland annat om klimatförändringen och havets ekosystem på Grönland – inklusive Grönlands havsforskningsinstituts presentation om utvecklingen av fiskbestånden – , om utvecklingen av företagslivet i Nuuk, om utbildning och kultur för barn och ungdomar och om barnens rättigheter på Grönland. I samband med mötena träffades presidierna för Nordiska rådet och Grönlands parlament.

Inför rådets möten i september 2018 förändrades det politiska läget på Grönland dramatiskt. Grönland hade landstingsval i april 2018 och i maj samma år bildades en ny koalitionsregering: det största partiet i landstinget, Siumut, inledde regeringssamarbete med tre andra partier. I september förlorade koalitionsregeringen landstingsmajoritetens stöd när ett av regeringspartierna meddelade att det lämnar regeringen. När Nordiska rådets möten inleddes var det fortfarande oklart om det blir nytt landstingsval på Grönland. Regeringskrisen hade samband med en flygplatstvist som spelade en betydande politisk roll. Det parti som lämnade regeringen motsätter sig danska statens delägarskap i bolaget som ansvarar för planerna angående utvecklingen av tre flygplatser på Grönland. Det handlar om det största infrastrukturprojektet i Grönlands historia.

Det överlägset största delområdet i Grönlands ekonomi är fiske. Över 90 procent av exporten kommer från fisket. Det största ekonomiska värdet ligger i räkfiske, och näst lönsammast är mindre hälleflundra, makrill och torsk. På Grönland har man lärt sig av variationerna och nergångarna i fiskbestånden att det är klokast att låta fisk- och räkbestånden växa långsamt för att de ska bestå och för att man ska kunna samla in tillräckligt med kunskap om beståndens variationer och hållbarhet. Av torskbeståndet vid östra Grönland vandrar 50 procent till isländska vatten (gemensamt bestånd) vilket förutsätter politisk samsyn och avtal om rätt storlek på fiskekvoterna. Grönland har också insett att pelagiala fiskar såsom makrill, sill och kolmule har börjat förflytta sig västerut för att vattnen i östra Atlanten har blivit varmare. Men det handlar

inte enbart om vattnens temperatur utan också om hur olika faktorer inverkar på näringskedjorna i haven, exempelvis på inledningen av primärproduktion och på näringsläget på lekogrådena.

Nordiska rådet's språk

I oktober 2016 utarbetade Finlands och Islands delegation ett medlemsförslag om att alla nationalspråk i Norden ska antas som officiella arbetspråk inom Nordiska rådet. Förslaget har behandlats vid flera möten. Vid rådet's session i Helsingfors 2017 beslutades det att alla medlemmar ska ha möjlighet att lämna medlemsförslag på sitt eget språk och att alla protokoll från Nordiska rådet's möten ska översättas till finska och isländska. I samma sammanhang gavs rådet's sekretariat i uppdrag att utreda möjligheterna att förenkla rådet's arbetssätt för mötesmaterial och mötesstruktur. Vid avslutningen av sessionen i Helsingfors konstaterades det att frågan om språkens status bestäms vid rådet's session i Oslo 2018.

Rådet beslutade vid 2018 års session enhälligt ändra 74 § i arbetsordningen för rådet. Enligt beslutet ska språken i de nordiska länderna beaktas lika vid rådet's möten. Nordiska rådet's officiella språk är danska, finska, isländska, norska och svenska. Vid behov ordnas tolkning till och från finska och till och från isländska. Mellan danska, norska och svenska tolkas det inte. Viktiga dokument ska översättas till finska och till isländska från danska, norska, svenska och från finska och isländska till danska, norska eller svenska. Mellan norska, svenska och danska översätts handlingar inte. Presidiet beslutar i fortsättningen om riktlinjerna för tolkning och översättning. Sekretariatets arbetspråk är danska, norska och svenska. Dessutom ska sekretariatets sammansättning alltid vara sådan att det bland personalen finns personer med grundliga kunskaper i varje nordiskt språk. Beslutet träder i kraft den 1 januari 2020.

Vid debatten under sessionen lyftes bland annat de demokratiska principerna och jämlikheten mellan de nordiska språken fram. Talarna betonade också jämlikhetsprincipen enligt vilken medlemmarna ska ha möjlighet att använda sitt eget språk muntligt och skriftligt. Det handlar om en princip och det ökar den nordiska samhörighetens symbolvärde. Alla talare var nöjda med kompromissen från sessionen i Oslo.

Flaggning på Nordens dag

Nordens dag firas årligen den 23 mars. Den dagen 1962 ingicks Helsingforsavtalet som lade grunden för det officiella nordiska samarbetet. För att hedra Nordens dag och för att högtidlighålla det nordiska samarbetet föreslogs det att dagen skulle göras till officiell flaggdag.

Vid årets session beslutades det att de nationella delegationerna uppmanas uppmuntra parlamenten i de nordiska länderna att flagga på Nordens dag både med nationella flaggor och med den nordiska svanflaggan. I det ursprungliga medlemsförslaget föreslogs det att Nordiska rådet ska rekommendera de nordiska regeringarna att Nordens dag som firas den 23 mars ska göras till en officiell eller etablerad flaggdag i alla nordiska länder. Enligt presidiet's betänkande är det ändå inte realistiskt att Nordens dag ska bli en officiell flaggdag i de nordiska länderna när man beaktar flaggningens omfattning och de anknytande kostnaderna. Däremot bör de nationella delegationerna arbeta för att de nordiska parlamenten flaggar på Nordens dag. Flaggningen ska ske med den nationella flaggan, de nordiska ländernas flagga och Nordens svanflagga, men om det inte är möjligt sker flaggningen med den nationella flaggan och Nordens svanflagga. I ärendet fattades ett internt beslut i rådet.

Det nordiska samarbetet åtnjuter ett stabilt stöd bland invånarna i de nordiska länderna. Enligt enkätundersökningen "Ett värdefullt samarbete: Den nordiska befolkningens syn på Norden" har det nordiska samarbetet ett brett folkligt stöd. Över 90 procent anser att det nordiska samarbetet är viktigt, och två tredjedelar vill ha mer av det. Flaggning på Nordens dag betonar den nordiska samhörigheten och är ett tecken på att samarbetet värdesätts högt och anses vara viktigt.

5. Parlamentariskt utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete i Norden

På Nordiska rådets möten behandlas allt mer teman med koppling till utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete. De nordiska utrikesministrarna gav sina årliga redogörelser om den nordiska utrikespolitiken vid rådets session. I juni fördes det årliga nordiska försvarspolitiska rundabordssamtalet tillsammans med försvarsministrarna. Samarbetet var tätt också med andra internationella organisationer och parlamentarikerkonferenser och i synnerhet med Baltikum och de arktiska länderna.

5.1 Utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete

Utrikesministrarnas redogörelse vid sessionen

De nordiska ländernas utrikesministrar deltar varje år i rådets session och redogör vid sessionen för vad som hänt inom nordisk utrikes- och säkerhetspolitik under året. Sveriges utrikesminister Margot Wallström inledde årets sessionsredogörelse genom att betona de nordiska ländernas nära relationer, medborgarnas tillit till samhällets institutioner och den nordiska modellen. De nordiska ländernas gemensamma roll är viktig, och vid humanitära kriser behövs EU:s och de nordiska ländernas röst. I redogörelsen fokuserade Wallström på fem teman: EU:s utmaningar, regional samverkan, FN:s roll, säkerhetspolitik och genomförandet av Agenda 2030. Utrikesministern lyfte fram aktuella utmaningar inom EU i fråga om respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen och nämnde Polen och Ungern. Den nordiska rösten behövs i FN:s säkerhetsråd, och det ställs förhoppningar på ett starkt, förnyat FN vars huvudsakliga uppgift är att förebygga konflikter. Wallström nämnde också de transatlantiska relationerna och utmaningarna med dem, bland annat tullar, samt att Förenta staterna lösgjort sig från klimatavtalet från Paris och från kärnvapenavtalet med Iran. Slutligen betonade Wallström betydelsen av regionalt samarbete för att stärka förtroendet mellan länderna och människorna i regionen och konstaterade att dialog med Ryssland måste upprätthållas trots det försämrade säkerhetsläget i Östersjöregionen.

Danmarks utrikesminister Anders Samuelsen tog inledningsvis upp ett fall där Irans säkerhetstjänst hade förberett ett attentat på danskt territorium. Danmark har kallat hem sin ambassadör i Teheran och kommer att diskutera fallet med de övriga nordiska länderna. Samuelsen beskrev det säkerhetspolitiska läget i de nordiska länderna och uttryckte önskemålet om tätare samarbete genom NATO plus två-formatet och att NORDEFECO skulle bli ännu mer operativt. Islands utrikesminister Guðlaugur Þór Þórðarson konstaterade att Island nästa år kommer att inneha ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet och att landet också leder utrikesministersamarbetet i N5 och NB8 och Världsbanksamarbetet. Islands mål är att i dessa fora föra fram i synnerhet cybersäkerhet och säkerhet till havs. Norges utrikesminister Ine Marie Eriksen Sørreide konstaterade att de nordiska ländernas uppgift är att upprätthålla ett multilateralt, internationellt rättssystem som tillämpar gemensamma regler och där det inte alltid är den starkaste som har rätt.

Vid debatten efter redogörelserna frågade ledamot Johanna Karimäki hur utrikesministrarna bedömer de nordiska ländernas förmåga att bistå varandra vid naturkatastrofer och nämnde som exempel markbränderna i Sverige föregående sommar. Ledamot Erkki Tuomioja ansåg det viktigt att de nordiska länderna försvarar ett multilateralt, regelbaserat samarbete och att de som gör sig skyldiga till förbrytelser ställs till svars oavsett var de befinner sig. Ledamot Wille Rydman förhörde sig om det bästa sättet att koordinera det nordiska militära samarbetet bland annat inom Nato. Ålands ledamot Axel Jonsson efterlyste ett svar från Finland på frågan om Åland ska tilldelas den nya ledamotsplats i EU-parlamentet som Finland skulle få efter brexit. Då utrikesminister Soini var frånvarande fick frågan inget svar. Andra ämnen som kom upp i debatten var situationen i västra Sahara och EU:s fiskeavtal med Marocko, effekten av brexit på de nordiska länderna, illegala adoptioner från Chile, aborträtt i Norge och det nordiska ambassadsamarbetet. Också krisen i Katalonien föranledde en mängd inlägg.

Sessionens gästtalare

Till Nordiska rådets session inbjuds gästtalare enligt de aktuella teman som behandlats i rådet. Under Finlands ordförandeskap 2017 var gästtalaren mottagaren av Nobels fredspris, president Martti Ahtisaari som talade om konfliktlösning och fredsmedling. Också den framlidne förbundskansler Helmut Kohl har talat vid rådets session.

Gästtalare på sessionen detta år var Storbritanniens premiärminister Theresa May. Rådet såg fram emot att höra premiärminister Mays inlägg och samtala med henne eftersom temat brexit hade varit aktuellt vid rådets möten. Brexit inverkar på både EU:s verksamhet och relationerna mellan Norden och Storbritannien i framtiden. Premiärminister May konstaterade genast i början av sitt anförande att trots att Storbritannien lämnar EU, lämnar landet inte Europa och verkligen inte de nordiska länderna. Det var första gången som Storbritanniens premiärminister talade till ledamöterna i Nordiska rådet. May målade upp bilden av Storbritanniens nordliga dimension och nämnde bland annat Shetlandsöarna och sade att en del av britterna beundrar gruppen Abba. Premiärministern nämnde att Storbritanniens investeringar i de nordiska länderna överstiger 30 miljarder pund och att cirka 320 000 briter, nästan så många som Island har invånare, besöker Island varje år. Men partnerskapet går djupare och omfattar mer än enbart handelsrelationer och turism. I Storbritannien och i Norden tror man på samma värderingar: demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. Båda parter måste också stå redo att försvara dessa värderingar.

May lyfte fram den kemiska attacken i Salisbury och noterade att alla fem nordiska länder visade sitt stöd för Storbritannien. Hon sade att åtgärder för att försvara demokrati och mänskliga rättigheter kan vara enskilda praktiska åtgärder mot krafter som vill skada den internationella ordningen. Det kan också handla om projekt såsom Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot som har sitt säte i Helsingfors och vars första expert utanför Finland kom från Storbritannien. För det andra bör det säkerställas att det internationella systemet är så starkt som möjligt och att det uppdateras för att motsvara dagsläget: den tekniska utvecklingen och en internationell ekonomi med spridda nätverk. Endast genom ett starkt samarbete kan det regelbaserade internationella systemet hålla jämna steg med utvecklingen.

Premiärminister May betonade att man vill se framgångsrika samhällen inte bara i Storbritannien och Norden. Genom att hjälpa också andra att utvecklas tillför vi samtidigt stabilitet i den internationella omvärlden. I det avseendet är målet med ett utvecklingsbistånd på 0,7 procent viktigt. May efterlyste ledarskap också i klimat- och miljöfrågorna och konstaterade att hon också har förbundit sig att leda Storbritannien mot en renare och grönare framtid, bland annat genom att vidta strikta åtgärder i fråga om engångsplaster. Slutligen konstaterade premiärminister May att Storbritannien bygger ett nytt partnerskap med EU och EEA- och EFTA-länderna, fortsätter som observatör i Arktiska rådet och stärker sina relationer med Nordiska rådet.

Efter premiärminister Mays inlägg hade ledamöterna i Nordiska rådet tillfälle att ställa korta frågor. Det ställdes frågor om att upprätthålla de goda relationerna mellan de nordiska länderna och Storbritannien såväl inom politik på högsta nivå och handelsrelationer som i fråga om rörlighet. Det efterlystes rentav en möjlighet till ny folkomröstning nu när följderna av EU-utträdet börjar vara mer allmänt kända.

Presidiets möte med nordiska ministrar och internationella gäster

I Nordiska rådet ansvarar presidiet för det parlamentariska samarbetet inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Medlemmarna av presidiet och de nordiska statsministrarna, utrikesministrarna och de nordiska samarbetsministrarna träffas regelbundet bland annat i samband med rådets session. Vid årets session genomfördes endast mötet med de nordiska samarbetsministrarna, och mötet hölls onsdagen den 31 oktober. Tillsammans med ministrarna diskuterades ministerrådets budget för 2020 och arbetet med elektronisk identifiering och digitala gränshinder.

Mötet med de internationella gästerna genomfördes i form av en gemensam lunch onsdagen den 31 oktober. De internationella gästerna var ledamöter i Beneluxparlamentet, Baltiska församlingen, Tyskland, Europaparlamentet, Parlamentariska Östersjökonferensen och Arktiska parlamentarikerkonferensen. För första gången närvarar också representanter för Orkneyöarnas råd. Många internationella gäster höll vid sessionen inlägg som betonade vikten av att samarbeta med de nordiska länderna.

Samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen

Nordiska rådet bedriver ett tätt samarbete med ett flertal internationella, regionala och nationella organisationer utanför de nordiska länderna. Parlamentarikerna i Nordiska rådet deltar aktivt i samarbetet kring Östersjöregionen och stöder på så sätt utvecklingen i området. Baltiska församlingen, som samlar parlamentarikerna i Estland, Lettland och Litauen, är en av Nordiska rådets viktigaste samarbetspartners. Baltikum och de baltiska ländernas parlamentariska församling har varit en grundpelare i de nordiska ländernas internationella samarbete. Enligt Nordiska rådets internationella strategi som godkändes 2017 strävar rådet efter att ytterligare stärka samarbetet med Baltikum.

Nordiska rådets samarbete med Baltiska församlingen är intensivt. Rådets presidium deltar årligen i Baltiska församlingens session. År 2018 hölls Baltiska församlingens session i Vilnius i Litauen i oktober. Sessionens teman var Baltikums strategiska samarbete inom utrikespolitik, säkerhet och försvar, regional stabilitet och utveckling samt Baltikums 100-årsjubileum. I sessionen deltog från Finlands delegation ledamöterna Wille Rydman och Britt Lundberg, som är medlem i Ålands lagting. Under året inbjöds dessutom ledamöter i Finlands delegation till möten med Baltiska församlingens utskott.

Nordiska rådets och Baltiska församlingens presidier sammanträdde i december i Esbo för att diskutera övergripande säkerhet i Baltikum och Norden och regionens försörjningsberedskap. På agendan var bland annat övergripande säkerhet inom Östersjöområdet och de Baltiska ländernas reflektioner kring regionens säkerhetsläge. I presidiemötet med Baltiska församlingen deltog från Estlands parlament ledamöterna Aadu Must och Johannes Kert och från Lettlands parlament ledamot Jānis Vucāns. I samband med decembermötet arrangerades ett lyckat seminarium om övergripande säkerhet. I seminariet deltog såväl Nordiska rådets presidium som delegationen för Baltiska församlingen. Teman var cybersamarbete, hybridstörningar, övergripande säkerhet och samarbetet inom Östersjöregionen. Seminariet efterlyste svar på frågan vilka som är de mest centrala medlen för att förbättra det regionala samarbetet. Andra ämnen var försörjningsberedskap och energi- och transportsamarbete.

Nordiska rådets session beslutade efter omröstning rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att fördjupa samarbetet kring cyberförsvar mellan de nordiska länderna och Baltikum. Gemensamma lägesbilder om hot och risker i cybermiljöer delas mellan de nordiska länderna och Baltikum. Dessutom ser man till att de nordiska länder som inte hör till EU och/eller Nato kan delta i samarbete kring cyberförsvar inom ramen för dessa organisationer. Cyberförsvaret anses vara en central del av den samnordiska säkerhetspolitiska dialogen med Förenta staterna. Ledamot Wille Rydman presenterade presidiets betänkande. Bakgrunden till medlemsförslaget var att digitaliseringen har nått längst i de nordiska länderna och att de nordiska länderna dagligen utsätts för betydande cyberangrepp. Estland hör till världens ledande länder inom cyberbranschen, och Natos centrum mot cyberbrottslighet Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence är beläget i Tallinn. Med undantag för partigruppen Nordisk grön vänster gav alla sitt stöd för medlemsförslaget.

Samarbete med Ryssland

De nordiska parlamentarikerna träffar de ryska parlamentarikerna i samband med studieresor som ordnas av Nordiska rådet. En parlamentarikerdelegation bestående av ledamöter i den ryska statsduman och det ryska federala rådet samt de regionala parlamenten i nordöstra Ryssland gjorde ett studiebesök till Island i april 2017 och till Norge i mars 2018. Finlands delegation stod värd för de ryska parlamentarikernas studiebesök i Helsingfors och Borgå i februari 2015 då ett drygt tiotal ledamöter i duman och de regionala

parlamenten i nordvästra Ryssland deltog. År 2019 handhas arrangemangen för studiebesöket av danska folketinget.

Nordiska rådet bedrev i mer än 20 år ett nära samarbete med över- och underhuset i ryska parlamentet och de lagstiftande församlingarna i nordvästra Ryssland. Samarbetet bedrevs bland annat genom rundabordsamtal mellan Nordiska rådet och Ryssland, genom forum för unga politiker, genom studiebesök och genom möten i samband med rådets sessioner. Samarbetet mellan Nordiska rådet och Ryssland minskade till följd av den olagliga annekteringen av Krim till Ryssland, läget i östra Ukraina och av att Ryssland förklarade Nordiska ministerrådets kontor vara utländska agenter. I samband med årets session uteblev det traditionella mötet mellan rådet och de ryska parlamentarikerna. Men de nordiska och ryska parlamentarikerna träffas ändå regelbundet inom ramen för parlamentarikerkonferenserna mellan Nordiska rådet och exempelvis sådana regionala organisationer som Parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) och Arktiska parlamentarikerkonferensen.

Samarbetet med Vitryssland

De nordiska länderna har redan under en följd av år särskilt lyft fram demokratiutvecklingen i Vitryssland. Under året stod Finlands delegation värd för Nordiska rådets årliga Vitrysslandsmöte i riksdagen den 8 maj. Syftet med mötet var att stödja landets demokratiutveckling och främja yttrandefrihet, tolerans och jämställdhet. I mötet deltog nio representanter för oppositionen och det civila samhället i Vitryssland och två ledamöter i Vitrysslands parlament. I Nordiska rådets delegation ingick ledamöter från alla nordiska länder med undantag för Norge. De finländska ledamöterna Wille Rydman, Erkki Tuomioja och Matti Vanhanen deltog i mötet, liksom BSPC:s president Jörgen Pettersson och OSSE:s särskilda sändebud för det östliga partnerskapet Kent Härstedt.

Mötet möjliggjorde en politisk dialog mellan oppositionen, frivilligorganisationer och de maktavande partierna, och där aktualiserades bland annat oron över den obefintliga roll som landets frivilligorganisationer och oppositionspartier har i samhällsdebatten och behovet av att reformera vallagstiftningen. Oppositionens och frivilligorganisationernas åsikter avvek från åsikterna hos de ledamöter som stöder regeringen i många frågor, särskilt i fråga om hur mycket oppositionen och frivilligorganisationerna hörs bland annat vid utarbetandet av lagar.

Enligt ledamot Erkki Tuomioja, som var mötesordförande, innebär det små steg i rätt riktning att sitta ner vid samma förhandlingsbord och föra en konstruktiv dialog, trots alla meningsskiljaktigheter. Nordiska rådet vill också i fortsättningen ordna denna typ av möten för att stödja dialogen. Ledamot Wille Rydman avslutade mötet med förhoppningar om fria val, mer av samarbete och dialog i samhället och konkreta planer för att faktiskt förbättra de mänskliga rättigheterna i landet.

Östersjösamarbetet

Ett nära samarbete och dialog med Parlamentariska Östersjökonferensen BSPC faller sig naturligt för Nordiska rådet, eftersom BSPC har en viktig roll som regionalt politiskt debattforum som arbetar för att förbättra det övergripande läget för miljön i Östersjöländerna och ekonomiskt och socialt främja en hållbar utveckling och stabilitet i regionen. Rådets internationella strategi omnämner BSPC som ett viktigt samarbetsforum. I BSPC ingår parlamentariker från alla Östersjöländer. I rådets internationella strategi sägs att Nordiska rådet arbetar för att BSPC:s arbete ska bli mer konkret och lösningsorienterat.

Nordiska rådet utgav i mars en rapport av Christina Gestrin, som är före detta finländsk riksdagsledamot. Rapporten betonar att det praktiska miljösamarbetet för att förbättra situationen för miljön kring Östersjön måste fortsätta också med Ryssland. De mest centrala teman på BSPC:s session i Mariehamn i augusti var internationellt samarbete och demokratiska värderingar, sjöfartspolitik och möjligheter i samband med förnybar energi. Dessutom behandlade Östersjöparlamentarikerna under 2018 invandrings- och integrationsfrågor i stor utsträckning. Flera rekommendationer som antogs vid Nordiska rådets session var nära förknippade med att främja miljöns tillstånd i Östersjöområdet. Exempel på sådana

rekommendationer var en gemensam nordisk standard för miljödifferierad hamnavgift (rekommendation 1/2018), att minska utsläppen från sjöfarten i Norden (rekommendation 2/2018) och revidering av direktiv om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall (rekommendation 3/2018).

Det arktiska samarbetet

I Nordiska rådets internationella strategi sägs att Arktis är av stor betydelse för hela Norden och är en självklar del av de nordiska ländernas internationella arbete. Alla nordiska länder är med i Arktiska rådet och i den parlamentariska arktiska konferensen, där Nordiska rådet är observatör. Viktiga samarbetspartner i det arktiska samarbetet är Kanada, Förenta staterna och Ryssland. Västnordiska rådet har under de senaste åren stärkt sitt arktiska samarbete och fått status som observatör i Arktiska rådet.

De nordiska parlamentens arktiska delegationer sammanträder för gemensamma möten i genomsnitt vartannat år. Avsikten har varit att diskutera det nordiska samarbetet i arktiska frågor. Senast träffades ledamöterna i november 2018 på Färöarna vid ett möte som ordnades av danska folketinget. På agendan stod parlamentens aktuella ämnen med koppling till det arktiska samarbetet. Ledamöterna har i samband med mötena lyft fram hur viktigt det nordiska samarbetet är också för de arktiska frågorna. Flera inlägg betonade samarbetet med Nordiska rådet och det mervärde som det ger. Synergi har också setts i förhållande till Europeiska unionens arktiska politik: EU är en betydande finansiär i miljöfrågor och en främjare av vetenskapligt samarbete. En tätare samverkan med Europaparlamentet skulle också kunna bidra till att utveckla Europaparlamentets och EU:s arktiska roll.

Nordiska ministerrådet inledde sitt åttonde arktiska samarbetsprogram som gäller för åren 2018–2021. Programmet går under namnet "Nordiskt partnerskap för Arktis". Nordiska rådet godkände det nya programmet vid sin session i Helsingfors 2017. Programmets fokusområden uttrycks som fyra p:n: 1) peoples (befolkning), 2) planet (jordklotet), 3) prosperity (tillväxt och välfärd) och 4) partnerships (partnerskap).

Barentssamarbetet

Sverige är ordförande för Barentsrådet (Barents Euro–Arctic Council, Beac) 2017–2019, och Sveriges fokusområden är hållbar utveckling, ungdom och mellanmänniska relationer. Det tvååriga ordförandeskapet i rådet cirkulerar mellan staterna i Barentsområdet, det vill säga Norge, Sverige, Finland och Ryssland. Finland var ordförande för Beac 2013–2015. Med hjälp av Barentssamarbetet stärks också förbindelserna mellan länderna på regional och lokal nivå. På landskapsnivå fungerar utöver BEAC även Barents regionråd (Barents Regional Council). Den parlamentariska Barentskonferensen ordnas vartannat år i ordförandelandet. I konferensen deltar parlamentariker från bland annat Finland, Sverige, Norge och Ryssland. Medlemmar i Finlands delegation deltar traditionellt i konferensen, så också i den senaste konferensen som ordnades i Narjan-Mar i det autonoma distriktet Nentsien i Ryssland i juni 2017. Svenska riksdagen ordnar den parlamentariska Barentskonferensen i september 2019.

Samarbetet med Västnorden

Mötet mellan Nordiska rådets presidium och Västnordiska rådet hölls i samband med rådets session den 30 oktober 2018. Vid mötet avtalades plats, tidpunkt och teman för Nordiska rådets och Västnordiska rådets förestående gemensamma seminarium. Seminariet ska hållas på Färöarna i januari 2020 strax i början på Islands ordförandeskap i Nordiska rådet. De starkaste temaförslagen var digitaliseringen och mikropåstämning i havet. Också de ungas välmående i Västnorden togs upp. Oktobermötet tangerade också IPCC:s färskaste klimatrapport och klimatförändringens betydelse för fiskbestånden, Västnordiska rådets samarbete med andra organisationer såsom Arktiska parlamentarikerkonferensen och språkdebatten inom Nordiska rådet.

Samarbete med EU

Många av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram har under senare år betonat det nordiska EU-samarbetet, så också Finlands ordförandeskapsprogram från 2016. Under Norges ordförandeskap 2017 fortsattes behandlingen av temat EU-samarbete med temat Norden i Europa. I Nordiska rådets gällande internationella strategi sägs att i en värld som är allt mer instabil och svårförutsägbar är det viktigt att stärka kontakterna med nära vänner och förutsägbara samarbetspartner. Många av dem, exempelvis Tyskland och Beneluxländerna, är medlemmar i EU, och trots brexit är Storbritannien en naturlig partner för de nordiska länderna. EU är också framöver en särskilt viktig organisation för alla nordiska länder oavsett om de är EU-medlemmar eller inte. Därför vill Nordiska rådet stärka kontakterna med Europaparlamentarikerna och EU:s institutioner.

Nordiska rådet diskuterade tätare samarbete med EU särskilt 2016 och 2017. På agendan stod frågor om hur det nordiska samarbetet i EU-frågor kan aktiveras och hur samarbetet mellan Nordiska rådet och de nordiska parlamentarikerna i Europaparlamentet kan stärkas. Dessutom diskuterades det vilken typ av politiska frågor i nordisk kontext som bör tas upp på den europeiska agendan och hur det nordiska samarbetet kan utvecklas i relation till de utskott som i de nordiska parlamenten svarar för EU-ärendena. Vid 2016 års session beslutade rådet att grunda ett eget EU-kontor i Bryssel. Bakom förslaget låg en vilja att ge det nordiska samarbetet större politisk genomslagskraft och tyngd i EU-ärenden. Rådet anställde en person som i Bryssel ska ha särskilt ansvar för kontakterna och samordningen mellan de nordiska Europaparlamentarikerna, andra nordiska aktörer och aktörer med stor betydelse för Norden. Nordiska rådets EU-kontor i Bryssel har sedan september 2017 främjat det nordiska EU-samarbetet. Enligt beslutet ska byråns verksamhet evalueras under det första verksamhetsåret.

Det nordiska EU-samarbetet kommer att behandlas i samband med rådets temasession våren 2019. Då diskuteras bland annat EU:s framtid och det nordiska EU-samarbetet med nordiska kandidater i Europaparlamentsvalet 2019.

Den transatlantiska relationen

Under året behandlade rådet möjligheten att öka det nordiska samarbetet i Nordamerika. Rådet godkände vid årets session enhälligt en rekommendation till Nordiska ministerrådet som efterlyser en analys av hur de nordiska ländernas regeringar och ministerrådet i större skala ska kunna utnyttja den omständigheten att många nordamerikaner känner samhörighet med Norden. Analysen kan bland annat fokusera på näringsliv, turism och kultur samt samarbete kring utbildning och forskning. I rekommendationen sägs vidare att analysen bör tematisera det nordiska varumärkesbyggandet och ländernas gemensamma profileringsarbete och bedöma möjligheterna att öka och inrikta samarbetet mellan de nordiska ambassaderna i Förenta staterna och Kanada. I presidiets betänkande sägs det att det nordiska samarbetet bör vara pragmatiskt, det vill säga att länderna med fördel kan hänvisa till nordiska motiveringar när det ger mervärde. När de nordiska länderna talar med gemensam röst kan de nå ett betydande inflytande, ofta på ett avgörande sätt. De nordiska länderna och den nordiska modellen har hög status och det kan och bör utnyttjas för ett större inflytande och ledarskap i det globala samarbetet. Vid toppmötet mellan de nordiska länderna och Förenta staterna i Vita huset 2016 betonades betydelsen av de nordiska ländernas förenade krafter i internationella fora.

5.2 Försvarspolitiskt samarbete

Rundabordsmötet om Nordiska rådets försvarspolitiska samarbete ordnas årligen på initiativ av parlamentet i Nordefcos ordförandeland. Norge var ordförande för både Nordiska rådet och Nordefco 2018. Finland stod värd för motsvarande möten 2013 och 2017.

Norge ordnade sitt rundabordsmöte i stortinget den 26 juni 2018. Samma dag innan rundabordsmötet ordnade stortinget och Norges försvarsinstitut en konferens under rubriken "Efter Ukrainakrisen: utmaningar och möjligheter i det nordiska försvarspolitiska samarbetet". Centrala teman var uppdatering

av den nya Nordefco-visionen, nordiskt samarbete och nordisk solidaritet under kristid, samarbete mellan nordiska Natomedlemmar och icke-Natomedlemmar, nordiskt cybersamarbete och utarbetande av en ny Stoltenberg rapport. Till mötena inbjöds de nordiska försvarsministrarna, ordförandena för de nordiska parlamentens försvarsutskott och medlemmarna i rådets presidium.

I Norges ordförandeskapsprogram i Nordiska rådet betonas nordiskt säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete och särskilt cybersamarbete. Det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet gäller bland annat samhällssäkerhet, fredsmedling, deltagande i FN:s insatser, globala säkerhetshot och åtgärder för att förebygga extremism. På agendan har Norge det nordiska samarbetet för att säkra bättre samhälls- och digitalsäkerhet. I programmet konstateras också följande: "Stramare ekonomiska rammar och prisstegring på högteknologisk försvarsmateriel gör att de nordiska länderna har gemensamma intressen i att vidareutveckla försvarssamarbetet."

Den nordiska försvarspolitiska konferensen

Den centrala frågan vid stortingets och norska försvarsinstitutets konferens var hur det nordiska försvarspolitiska samarbetet har förändrats efter Ukrainakrisen och vad de aktuella utmaningarna och möjligheterna i det nordiska försvarspolitiska samarbetet är. I konferensens första panel deltog tjänstemän vid de nordiska försvarsministerierna. Parterna diskuterade hur de ser på dagens nordiska försvarssamarbete, varför det nordiska försvarssamarbetet är viktigt och vad de största utmaningarna med dagens försvarssamarbete är.

I konferensens andra panel deltog medlemmar i Nordiska rådet och medlemmar i de nordiska parlamentens försvarsutskott. Parlamentsledamöterna diskuterade vad de kan göra för att de nordiska länderna ska gagnas mer av det nordiska försvarssamarbetet och hur utmaningar som lägger hinder i vägen för samarbetet ska kunna åtgärdas. Vidare diskuterades det inom vilka områden det i framtiden går bäst att utveckla försvarssamarbetet och inom vilka områden möjligheterna för samarbete är mindre. Finland representerades i panelen av Ilkka Kanerva, som är ordförande för försvarsutskottet. Norges försvarsminister Frank Bakke-Jensen var huvudtalare vid både konferensen och rundabordsmötet. Han redogjorde för det aktuella nordiska försvarspolitiska samarbetet och särskilt för ordförandelandet Norges prioriteringar i fråga om Nordefco. Norges mål är att 1) stärka ömsesidigt samarbete och ömsesidig interaktion i Norden, 2) utarbeta ett konkret verksamhetsprogram för Nordefco-samarbetet, 3) utveckla Nordefco till ett forum för interaktion för ländernas internationella projekt, 4) förbättra informationsutbytet och samarbetet om drönare, 5) utveckla samarbetet kring försörjningsberedskap och logistik och 6) främja samarbetet i fråga om rymden. Ministern uppgav att Nordefcos nya vision är under arbete och att det första utkastet blir klart hösten 2018.

Efter paneldeltagarnas inledande inlägg fördes en livlig debatt om Nordefcos nya vision, EU:s försvarspolitiska samarbete och säkerhetsläget kring Östersjön. I debatten betonades vikten av att ordna övningar, till exempel table top-övningar och att ministrarna har en gemensam lägesbild. I en eventuell krissituation kan inget land vara helt utanför krisen. Diskussionen gällde i synnerhet i vilka frågor det kan bedrivas konkret nordiskt försvarssamarbete, utöver materielanskaffning. Samtidigt aktualiserades frågan om Nordefco-samarbetet är tillräckligt snabbt i fall att säkerhetssituationen förändras. Dessutom efterlystes en uppdatering av 2009 års Stoltenberg rapport. Det konstaterades att dagens täta nordiska försvarspolitiska samarbete minskar risken för externa hot. Experterna i panelen efterlyste debatt om samarbete i en eventuell kristid och om vad det går att förvänta sig av de övriga nordiska länderna i en dylik situation. Debatten berörde samarbete mellan Natomedlemmar och länder som inte hör till Nato, och eventuella gränser för samarbetet.

Konferensen betonade att en styrka med det nordiska samarbetet också framöver är en stark politisk vilja och ett tätt samarbete mellan försvarsmakterna. I framtiden behövs också beslutsförmåga och

nyttänkande. Andra teman var ett separat nordiskt försvarsavtal, övergripande säkerhet och försörjningsberedskap, fredsmedling och konfliktlösning, arktiskt samarbete och nordiskt cybersamarbete.

Nordiska rådets försvarspolitiska rundabordsmöte

Ordförande för Nordiska rådets försvarspolitiska rundabordsmöte var rådsresident Michael Tetzschner. Huvudtalare var Norges försvarsminister Frank Bakke-Jensen. Han redogjorde för det nordiska försvarspolitiska samarbetet, uppdateringen av visionen och Norges säkerhetspolitiska tänkesätt. Ministern uttryckte sin tillfredsställelse över att Nordiska rådet diskuterar säkerhets- och försvarspolitik. Tema för mötets senare del var cyberhot och hybridkrigföring. Kjetil Nilsen, direktör för Norges nationella säkerhetsmyndighet, talade om digitala hot mot samhällets kritiska infrastruktur och om informationspåverkan på de demokratiska processerna särskilt under val. Medborgarnas höga förtroende för myndigheterna är både en styrka och en svaghet. Cybersamarbete och övningar på internationell basis är viktiga. För några år sedan byggdes ett säkert informationsnät mellan de nordiska informationssäkerhetsmyndigheterna (CERT) i överensstämmelse med Stoltenbergrapporten.

I diskussionen betonades vikten av nordiskt samarbete, behovet av en ny Stoltenbergrapport och den strategiska betydelsen av öarna i Östersjön. Mötet efterlyste ett mer ambitiöst och pragmatiskt nordiskt samarbete. I slutet av mötet sammanfattades mötets innehåll av Hans Wallmark, som är ordförande för Sveriges delegation i Nordiska rådet. Wallmark presenterade också de försvarspolitiska fokusområdena under Sveriges ordförandeskap i Nordiska rådet och Nordefco 2019.

Försvarsministern hördes av delegationen

Före det försvarspolitiska rundabordsmötet och konferensen förde Finlands delegation en dialog med försvarsminister Jussi Niinistö vid delegationens möte i juni. På delegationens begäran talade minister Niinistö om aktuella ämnen inom sitt förvaltningsområde med koppling till det nordiska samarbetet. Ministern redogjorde för Nordefcos verksamhet och visionsarbetet inom ramen för Nordefco och beskrev dessutom det nordiska samarbetet kring försörjningsberedskap och krishantering.

Norge var under året ordförandeland för det nordiska försvarssamarbetet. Norges fokusområden var obemannad luftfart, undervattenssystem och rymden. Medan Finland var ordförande 2017 inleddes utvecklingen av ett samarbete inom logistik och försörjningsberedskap, och Norge förde detta arbete vidare. Nordefcos politiska mål lades fast 2013 och försvarsministrarna beslutade 2017 att revidera denna vision. Aktuella teman i reformen var bland annat logistiksamarbete, cybersamarbete och militär mobilitet. Den nya visionen godkändes vid försvarsministermötet hösten 2018. På grundval av en utredning om logistikområdet konstaterades det att det finns behov för tätare samarbete, eftersom de nordiska länderna tidigare har bedrivit logistiksamarbete främst bilateralt. De nordiska länderna bedriver ett aktivt krishanteringssamarbete och samarbetar dessutom för att genomföra utbildningsstöd för tredje länder.

Delegationsmedlemmarna diskuterade med minister Niinistö bland annat samarbetet mellan Sverige och Finland, genomförandet av Nordiska rådets rekommendation om fredsmedling, lagstiftningen om drönare och transporter ur ett försörjningsberedskapsperspektiv. Medlemmarna begärde kompletterande upplysningar om Nordefcos försörjningsberedskapsarbete och om ministrarnas visionsarbete. Minister Niinistö betonade det täta och regelbundna samarbetet mellan Sveriges och Finlands försvarsministrar. Norge och Danmark har visat ökat intresse för det nordiska försvarspolitiska samarbetet. Ministern konstaterade att lagstiftningen om drönare måste förnyas och att Finland är en föregångare inom området.

Försvarsministrarnas redogörelse och diskussion under sessionen

De nordiska försvarsministrarna lämnar en årlig försvarspolitisk redogörelse under rådets session. Under årets session presenterades försvarsministrarnas redogörelse av Norges försvarsminister Frank Bakke-Jensen. Han konstaterade att ländernas olika försvarspolitiska synpunkter, traditioner och beslut att tillhöra eller inte tillhöra allianser måste respekteras. Norge har under året som Nordefcos ordförande gått in för mer av säkerhetspolitisk dialog och utbyte av erfarenheter. En annan norsk prioritering har gällt

rymden. Här ingår säkerhetspolitiska möjligheter men också utmaningar. Norge har byggt vidare på Nordefcos visionsarbete. Ett resultat av det är en verksamhetsplan fram till 2025. Bakke-Jensen nämnde också samhällssäkerheten och Haga II-deklarationen, som syftar till nordiskt gränsöverskridande samarbete exempelvis mot cyber- och hybridhot, terrorism och naturkatastrofer.

Wille Rydman, som var talesperson för Nordiska rådets presidium i frågan, konstaterade att det för närvarande finns ett stort behov för försvarspolitiskt samarbete. Han vände sig till ministrarna med frågan om det skulle behövas en ny Stoltenbergrapport. Ledamot Matti Vanhanen tog i sitt inlägg upp artificiell intelligens inom vapenindustrin och behovet av internationell reglering av AI-vapen. Ledamot Juho Eerola ansåg att det nordiska försvarssamarbetet kan utvecklas genom ökad reservistverksamhet mellan länderna. Flera inlägg tog upp vikten av nordiskt försvarssamarbete och behovet av att intensivera det. I detta sammanhang nämndes Finlands och Sveriges samarbete med Nato och även ett eventuellt Natomedlemskap för länderna. Ledamot Erkki Tuomioja påminde om att Finland är ett alliansfritt land som samarbetar med Nato om det tillför vårt eget försvar mervärde och under förutsättning att beslutet är vårt eget. Också FN:s konvention om kärnvapenförbud och försäljning av vapen till Saudiarabien nämndes under debatten.

Nordiska rådets egna medlemsinitiativ med koppling till utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik

Nordiska rådet hade ett flertal egna medlemsinitiativ med koppling till utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken, som det röstades om vid rådets session. Som rekommendationer antogs endast ett starkt nordiskt samarbete kring cyberförsvar och ökat nordiskt samarbete i Nordamerika. Det beslutades vid sessionen att Nordiska rådet inte vidtar åtgärder med anledning av medlemsförslaget om att inrätta ett EU- och försvarspolitiskt utskott. I ett medlemsförslag från ledamöterna Kimmo Kivelä och Kari Kulmala från Finlands delegation konstateras det att EU- och försvarspolitiken har ökat i betydelse i det nordiska samarbetet, och därför skulle det nya utskottets centrala uppgift vara att ge de nordiska regeringarna politiska rekommendationer i frågor inom utskottets ansvarsområde. Presidiets talan i frågan fördes av ledamot Erkki Tuomioja. Han konstaterade att de ovan nämnda ämnena är mycket viktiga, och att de därför också framöver bör behandlas i presidiet. Att inrätta ett nytt utskott vore dessutom dyrt, och erfarenheterna från 1990-talet, då Nordiska rådet hade ett separat Europautskott, var inte genomgående positiva. Vid sessionen röstade de partigruppen Nordisk grön vänster blankt när beslut fattades i ärendet.

Ett av de medlemsinitiativ som förkastades vid omröstning gällde att finna en medlings- och förhandlingslösning i krisen i Katalonien. Medlemsinitiativet hade undertecknats av de finländska ledamöterna Mikko Kärnä och Johanna Karimäki. Där konstateras att Nordiska ministerrådet bör erbjuda sig att främja dialog i krisen mellan Spanien och Katalonien. Det är viktigt att främja yttrandefriheten, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna och demokratin. Dessutom behövs respekt för folkrätten, EU-lagstiftningen och nationella lagar i dialogfrämjandet. I presidiets betänkande konstateras det att ministerrådets mandat inte ska omfatta en roll i konflikten i Katalonien och att de nordiska regeringarna anser att konflikten i Katalonien är Spaniens interna angelägenhet. Efter en livlig sessionsdebatt och omröstning beslutade rådet att lägga ner behandlingen av medlemsförslagen.

5.3 Fredsförmedling

Fredsförmedling har under de senaste åren varit starkt framme i Nordiska rådets arbete. Vid sessionen 2017 talade president Martti Ahtisaari, som tilldelats Nobels fredspris. Vid sessionen godkändes också rådets rekommendation om att stärka fredsförmedling som ett nordiskt varumärke. I rekommendationen ingick flera åtgärdsförslag till de nordiska regeringarna. Ett av dem var att statsministrarna i de nordiska länderna bör inkludera fredsförmedling och fredsförhandlingar som ett tema i ett projekt som dryftar Nordens roll globalt. Rådet godkände i sammanhanget också ett internt beslut, enligt vilket rådet i samarbete med de nationella utrikesutskotten ordnar ett seminarium i syfte att sprida och samla in information om nordiskt arbete inom fredsförmedling.

Vid nordiska rådets och Nordiska ministerrådets förhandling om ministerrådets budget för 2018 bestämdes det att det i budgeten reserveras 500 000 danska kronor (cirka 67 000 euro) för att utarbeta en bakgrundsutredning om en nordisk satsning på världsomfattande fredsförhandlings- och fredsmedlingsarbete. I arbetet ingår att öka kvinnors möjligheter till deltagande och inflytande i processer med koppling till att främja fred och säkerhet. Efter upphandlingsförfarande uppdrogs utarbetandet av rapporten åt en enhet inom Köpenhamns universitet (Center of Resolution of International Conflicts, CRIC). Rapporten blir klar i februari 2019. Resultaten i rapporten offentliggörs vid ett separat seminarium som ordnas i samarbete med CRIC våren 2019 i samband med rådets temasession.

6. Samhällets säkerhet

Samhällets säkerhet, den övergripande säkerheten och cyber- och hybridstörningar har varit starkt framme inom rådet under det senaste året. Tema för sessionens toppmöte var hybridstörningar, och i samband med presidiets möte i december ordnades ett seminarium kring temat övergripande säkerhet. Temat innehåller många ärenden som förenar de nordiska länderna, såsom likartade hot. Därför är det nordiska samarbetet viktigt i ärendet.

Arbetsgruppen för samhällssäkerhet

Under de senaste åren har det parlamentariska samarbetet inom Nordiska rådet fokuserat allt mer på teman som gäller samhällets säkerhet. Därför utnämnde Nordiska rådet hösten 2018 en arbetsgrupp för samhällssäkerhet bestående av parlamentariker. Arbetsgruppens uppdrag är att före utgången av september 2019 utarbeta rekommendationer om nordiskt samarbete för att utveckla den övergripande säkerheten. I arbetsgruppens mandat ingår bland annat nordiskt beredskaps- och civilberedskapssamarbete, cybersäkerhet, försörjningsberedskap, resiliens och motståndskraft i kristider.

Den nya arbetsgruppen för samhällssäkerhet höll sitt första möte i Esbo i december 2018. Arbetsgruppen framställer förslag till presidiet om konkreta rekommendationer för fortsatt behandling, och rekommendationerna behandlas och godkänns vid sessionen i Stockholm 2019. Arbetsgruppen antas också beakta medlemsinitiativ som redan lämnats, om de har koppling till cyberbrottslighet, nordisk krisberedskap och dödsfall vid eldsvådor. Finlands medlem i den nordiska parlamentarikerarbetsgruppen och samtidigt gruppens ordförande är ledamot Wille Rydman.

Arbetsgruppen samlade material om eventuella samarbetsområden och samarbetsteman och sände en enkät om dem till säkerhetsmyndigheterna i de nordiska länderna. Arbetsgruppen utredde om det behövs mer nordiskt samarbete för utveckling av övergripande säkerhet, samarbete kring beredskap och civil beredskap, cybersäkerhet, försörjningsberedskap, resiliens och motståndskraft i kristider. Vidare intresserade det arbetsgruppen att få veta i vilka frågor och inom vilka sektorer behovet av nordiskt samarbete är störst, vad som för närvarande är de största flaskhalsarna för samarbetet och vilka omständigheter som förhindrar eller fördröjer det. På grundval av svaren utarbetar arbetsgruppen förslag till rekommendationer som efter behandling på sessionen sänds till de nordiska ländernas regeringar.

Seminarium om övergripande säkerhet

I samband med presidiets möten i december ordnade riksdagen ett seminarium om övergripande säkerhet. På agendan stod regionalt cybersamarbete och hybridpåverkan. I seminariet deltog utöver rådets presidium representanter för Baltiska församlingens presidium. I samband med seminariet diskuterade rådets och Baltiska församlingens presidier vid ett separat möte den övergripande säkerheten och försörjningsberedskapen i Baltikum och Norden.

Seminariets teman var övergripande säkerhet och stärkandet av den, cyber- och hybridhot, regionalt samarbete kring övergripande säkerhet, övergripande säkerhet inom transport, energi och IKT och resiliens och motståndskraft i kristider. Som ordförande och ledare för paneldebatterna fungerade ledamot Wille

Rydman och rådets president Michael Tetzchner. Syftet med seminariets första del var att besvara frågorna om övergripande säkerhet, exempelvis hur de nordiska länderna och Baltikum kan förbättra samarbetet i fråga om förberedelse för cyber- och hybridhot, öka det regionala samarbetet inom datanät och IT och säkerställa att våra samhällen är resilienta och motståndskraftiga mot kriser. Talare i denna del var ambassadör Kirsti Narinen, som är chef för internationella relationer vid Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot, direktören för Cybersäkerhetscentret vid Kommunikationsverket Jarkko Saarimäki, forskare Kadri Kaska vid Natos cyberkompetenscentrum (NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence), äldre forskaren vid utrikespolitiska institutet Mikael Wigell samt Bertel Haarder, säkerhetspolitisk rapportör i Nordiska rådets presidium. I seminariets andra del behandlades mer allmänt den övergripande säkerheten i Norden med fokus på två särskilda branscher som är viktiga med avseende på regionens övergripande säkerhet: transport och energi. I den andra delen talade Anu Sallinen, specialsakkunnig vid försvarsministeriet, Julia Vainio, specialsakkunnig vid Natos kompetenscentrum för energisäkerhet (NATO Energy Security Centre of Excellence), Raija Viljanen, logistikchef vid Försörjningsberedskapscentralen och Pyyry Niemi, ordförande för rådets utskott för tillväxt och utveckling i Norden.

Talarna tog enhälligt upp vikten av det nordiska samarbetet när det gäller övergripande säkerhet och dess fördelar. Vidare lyfte experterna fram flera metoder, genom vilka det nordiska samarbetet kan utvecklas och intensifieras. Rekommendationerna i den första Stoltenbergrapporten har blivit genomförda och nu behövs en ny Stoltenbergrapport som ställer upp nya mål och en gemensam vision för samarbetet. Målet ska vara att stärka de nordiska samhällena. En ny rapport skulle ge myndigheter inom samma område behövligt mandat att vidta åtgärder för att utveckla samarbetet. De nordiska länderna behöver en gemensam lägesbild och gemensam beredskap. I de nordiska samhällena finns en hög gemensam tillit, och det är också den stora styrkan i det nordiska samarbetet. Andra förslag och initiativ som aktualiserades under seminariet var planer för gränsöverskridande kontinuitetshandling, mera övningar och utbildning, ökat gränsöverskridande försörjningsberedskapsarbete och ett nordiskt trafikministerråd.

Rekommendationer om beredskap och övergripande säkerhet

Vid årets session antogs två rekommendationer om beredskap och övergripande säkerhet. Den första gällde totalförsvars-, kris- och försörjningsplanering (rekommendation 8/2018). Rådet rekommenderade ministerrådet att göra en översyn över vilka nordiska resurser som kan samutnyttjas och vilka områden som ska prioriteras. Vidare bör det undersökas hur samarbetet mellan försvaret och polismyndigheterna i Norden kan utvecklas. Det bör utredas hur de nordiska medborgarnas krismedvetenhet kan förbättras med hjälp av nordiskt samarbete, och det bör göras en konsekvensbedömning om vilka följder en allvarlig kris kan få för livsmedelsförsörjningen i de nordiska länderna.

En annan godkänd rekommendation gällde förstärkt nordiskt samarbete kring cyberförsvar (rekommendation 20/2018). Nordiska rådet rekommenderade de nordiska regeringarna att arbeta för att fördjupa det nordiskt-baltiska samarbetet kring cyberförsvar. Målet är att gemensamma lägesbilder kring hot och risker i cybermiljöer kontinuerligt delas mellan de nordiska och baltiska länderna. Dessutom sörjer de nordiska länderna så långt det är möjligt för att andra nordiska länder som står utanför EU och/eller Nato ska ha tillträde till samarbetet kring cyberförsvar inom dessa organisationer. Cyberförsvaret anses vara en central del av den samnordiska säkerhetspolitiska dialogen med Förenta staterna.

Sessionens toppmöte om hybridstörningar

Toppmötet med de nordiska statsministrarna är en etablerad del av dagordningen på Nordiska rådets session. Då har rådsmedlemmarna möjlighet att diskutera aktuella frågor inom ett på förhand bestämt ämne direkt med statsministrarna. Vid årets session handlade toppmötet om hybridstörningar. Sessionen öppnades av norska stortingets talman Tone Wilhelmsen Trøen. Talmannen berättade att de nordiska ländernas talmän i samband med sessionen höll ett möte med samma tema som toppmötet, nämligen människors förtroende för demokratin. Hon menade att det finns skäl att se till att de nordiska

medborgarnas förtroende för demokratin och politikerna inte faller sönder i det nuvarande internationella politiska läget.

Toppmötet med de nordiska statsministrarna hölls med temat "De nordiska ländernas förmåga att möta andra länders försök att påverka våra samhällen och demokratiska processer". De nordiska statsministrarna och ledarna för de tre självstyrelseområdena presenterade sina länders och regioners åtgärder mot hybridstörningar. Vidare nämndes nationella strategier och åtgärdsprogram, det ökande nordiska och internationella myndighetssamarbetet, okontrollerad invandring och populism, verksamheten vid Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot samt Sveriges förebyggande kampanj om hybridverksamhet i samband med riksdagsvalet.

Sveriges statsminister Stefan Löfven rapporterade vid toppmötet att samtidigt med att medvetenheten har ökat, har olika länder börjat utarbeta nationella säkerhetsstrategier. Utöver detta viktiga nationella arbete behövs det samordning av säkerhetsstrategierna och säkerställande av myndighetssamarbetet mellan de nordiska länderna. Särskilt viktigt är att bedriva ett tätt samarbete mellan länderna på internationella forum såsom inom EU. Sverige efterlyser ett ännu tätare samarbete mellan EU och Nato för att bekämpa hybridstörningar och hybridhot.

Enligt Finlands statsminister Juha Sipilä kan hybridstörningar hota de demokratiska valprocesserna. Den övergripande säkerheten bör alltid stå på hållbar grund eftersom fria val är basen för våra samhällen och vår demokrati. Flyktingar och okontrollerad invandring väcker stark diskussion, men medborgarna måste kunna lita på att det politiska systemet fungerar, så att de inte underbygger populism. Sammanhållningen i våra samhällen är den bästa garantin för säkerhet, och påverkan från utomstående får inte tolereras. De svenska myndigheternas förebyggande verksamhet i samband med 2018 års riksdagsval förtjänar enligt Sipilä beröm, och Finland skulle kunna ta lärdom av dem. Vidare lyfte Sipilä fram Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot i Helsingfors, vars mål är att utveckla deltagarländernas motståndskraft i kristider och beredskap för att svara på hybridhot och öka förståelsen om hybridhot och sårbarheter i samhällen.

Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen redogjorde för den irakiska underrättelsetjänstens verksamhet i Danmark samt det täta samarbetet med polisen i synnerhet i Norge och Sverige i frågan. Danmark har fastställt åtgärder mot cyberhot och sett över sin cyber- och datasäkerhetsstrategi. En nationell handlingsplan med koppling till detta offentliggjordes i september 2018. Målet är att försvara demokratin och kommande parlamentsval mot försök till påverkan från utlandet. Sverige har här agerat som exempel.

Islands statsminister Katrin Jakobsdóttir konstaterade i sitt inlägg att den tekniska omvälvningen har medfört förändringar i den politiska diskussionen och verksamheten. Men på Island finns ännu inte något som pekar på försök att påverka nationella val från utlandet. De västliga samhällena såsom de nordiska länderna är känsliga för försök till påverkan eftersom de är baserade på fri debatt och förtroende. Nyckelpositionen här intas av utbildning och skydd för privatlivet. Den demokratiska interaktionen och yttrandefriheten måste stärkas också framöver.

Diskussionen mellan medlemmarna i Nordiska rådet och statsministrarna lyfte bland annat upp följande frågor: ökad informationssäkerhet och medvetenhet om cyberfrågor bland medborgare och företag, vikten av utbildning och digital kompetens, betydelsen av övergripande säkerhet i samhället och inrättande av ett nytt EU- och försvarsutskott i Nordiska rådet, ett nordiskt elektroniskt personnummer, möjligheterna för en försvarsallians mellan Sverige och Finland, olaglig invandring och EU:s betydelse och roll.

7. Digitalisering

Digitaliseringsfrågorna har varit högaktuella inom nordiskt samarbete de senaste åren. Nordiska ministerrådet har inrättat ett tillfälligt nordiskt ministerråd för digitalisering (MR-DIGITAL) för 2017–2020 med uppgift att främja en sammanhängande och integrerad digital region som gynnar medborgare, företag och offentliga inrättningar i hela Norden. En viktig grund för samarbetet om digitalisering är en gemensam deklaration som de nordiska och baltiska ministrarna antagit. I deklarationen uttrycks en önskan om att stärka det digitala samarbetet i regionen och att gå i täten i förverkligandet av den digitala inre marknaden och i utvecklingen av en sammanhängande digital infrastruktur. På sitt sommarmöte 2018 kom de nordiska statsministrarna med en avsiktsförklaring om att de nordiska länderna ska vara föregångare i att utveckla och introducera femte generationens trådlösa nät (5G). Projektet ska genomföras i ett samarbete mellan ministerrådet för digitalisering, regeringarna och digitaliseringsmyndigheterna i länderna och näringslivet.

Digitalisering är ett tema som står högt på agendan också i Nordiska rådet, och alla fyra utskott har digitaliseringsfrågor på sitt bord. I samband med årets januarimöten ordnade rådet en debatt om digitalisering, demokrati och det nordiska välfärdssamhället i Sveriges riksdag. Debatten leddes av Pyy Niemi, ordförande i utskottet för tillväxt och utveckling i Norden, och öppnades av rådspresidenten Michael Tetzschner. Många av problemställningarna med digitaliseringen är gränsöverskridande och därför ägnar de sig utmärkt som ett tema för Nordiska rådet, sade president Michael Tetzschner. Dessutom hade ordförandelandet Norge valt digitalisering som genomgående tema för sitt ordförandeskapsprogram.

I panelen satt en rad experter på digitalisering, bland andra Claudia Olsson, som 2017 blev utsedd till Young Global Leader av World Economic Forum WEF, Världsekonomiska forumet. I sitt föredrag fokuserade hon på möjligheterna att skapa ett integrerat, smart och konkurrenskraftigt Norden 2030. Vidare påpekade hon att alla sektorer i samhället kommer att påverkas av digitaliseringen och nämnde särskilt vård, hållbar utveckling, arbetsmarknad och utbildning. I panelen deltog också Peter Eriksson, Sveriges bostads- och digitaliseringsminister, som redogjorde för arbetet i ministerrådet för digitalisering. Han nämnde bland annat 5G-samarbetet, där Sverige leder projektet, och nordisk e-legitimation.

Jan Gulliksen, professor på Kungliga Tekniska högskolan i Stockholm, påpekade att Norden är bäst i världen i många av de rankingar som finns på digitalisering. Skulle vi slå ihop och ta det bästa i alla nordiska länder skulle vi vara ett oslagbart team, sade han. Enligt Gulliksen är det viktigt att bejaka förändringen som sker och att faktiskt förstå att det här är en förändring som ingen kan stå utanför. Förändringen kommer att i synnerhet påverka utbildningen och arbetsmarknaden. Därför är det viktigt att satsa på livslångt lärande och ge alla möjlighet och verktyg för att vara delaktiga i ett digitalt samhälle i ständig utveckling. Ulf Bjereld, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, tog fasta på digitaliseringen och demokratin och sade att digitaliseringen går hand i hand med en accelererande individualisering av samhällslivet. I takt med digitaliseringen har de politiska partiernas ställning som plattform för medborgarnas politiska engagemang avsevärt försvagats. I själva verket tappar partierna medlemmar i alla nordiska länder. Digitaliseringen har mobiliserat medborgare till ett politiskt deltagande i olika nätverk, som ofta driver enskilda frågor, sade han vidare. Det gäller för de politiska partierna att mera målmedvetet utnyttja digitaliseringens möjligheter, om de fortfarande vill vara de primära företrädarna för ett demokratiskt system.

Under mötet fick utskotten komma med förslag i anknytning till temat. Ledamöterna lyfte fram behovet av att bygga fungerande digitala tjänster och datanät i den nordiska glesbygden, föreslog att det införs en nordisk e-legitimation, underströk vikten av satsningar på välfärdsteknik och e-hälsa och att det behövs nordiskt samarbete i digitaliseringen av högre utbildning och akademisk forskning. Debatten avslutades av Phia Andersson, vice ordförande i den svenska delegationen.

Gemensam nordisk e-legitimation

Via digitalisering vill Nordiska rådet göra det lättare att bo, studera och bedriva näringsverksamhet över gränserna i Norden. Debatten om en gemensam nordisk e-legitimation (e-ID) har pågått sedan 2015. Det

var då som Nordiska rådets mittengrupp lade fram ett förslag till nordiskt medborgarskap och nordiskt personnummer. I utskottet flyttades fokus från gemensamt nordiskt personnummer till gemensam nordisk e-legitimation. Det berodde främst på att ett gemensamt personnummer hade gett upphov till stora kostnader och orsakat mycket arbete, eftersom länderna hade varit tvungna att anpassa sina informationssystem. En betydligt lättare och billigare lösning än ett gemensamt nordiskt personnummer är att de nordiska länderna samordnar ett särskilt utvecklingsarbete och arbetar för att införa gemensamma identifieringsmetoder.

Med den lösningen behöver länderna inte ta fram något nytt samnordiskt elektroniskt identifieringssystem. I stället kan de dra nytta av de metoder som redan nu existerar i respektive länder. EU-förordningen om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden föreskriver redan nu att medlemsstaterna är skyldiga att erkänna de andra ländernas metoder för elektronisk identifiering. Elektronisk identifiering skulle också öppna sådana dörrar som det behövs personnummer för i vistelselandet. Personnummer behövs numera exempelvis i webbanken och på offentliga e-tjänster. Elektronisk identifiering skulle alltså kunna användas vid banktjänster, arbete, studier och gränsöverskridande handel. Dessutom går det lätt att utvidga metoden till att bli samnordisk.

Nordiska rådet har gett Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar två rekommendationer om en gemensam nordisk e-legitimation. Av svaren från de nordiska regeringarna framgår det att de har samma mål som rådet, det vill säga att de vill införa ömsesidigt godkännande av elektronisk identifiering. På mötet i Oslo presenterade Anne Berner, Finlands kommunikationsminister och tillika nordisk samarbetsminister, det nordiska samarbetet inom digitalisering. Arbetet med ett gränsöverskridande elektroniskt personnummer avancerar bra, och målet är att de första gränsöverskridande tjänsterna ska kunna införas för nordiska och baltiska medborgare senast 2020. Det är Norge och Direktoratet for forvaltning og ikt (Difi) som leder projektet för nordisk-baltiskt e-ID. För närvarande testar direktoratet användning av nationell e-legitimation över landsgränserna på vissa e-tjänster.

8. Välfärdsteknik

Inom välfärdsområdet behövs det förnyelse och bättre utnyttjande av resurserna. Målet kan delvis nås om välfärdsteknik, e-hälsa och nya innovativa lösningar införs. Under sitt ordförandeskap fokuserade Norge på e-tjänster och välfärdsteknik i det nordiska samarbetet. I programmet för ordförandeskapet säger ordförandelandet att de nordiska länderna har fungerande hälso- och kvalitetsregister som vårdinriktad forskning bör kunna utnyttja. Tanken är att satsa mer på nordiskt samarbete inom hälsovårdsforskningen, att tillsammans utveckla mer individbaserade behandlingar och att utnyttja hälsoregister över landsgränserna.

I samband med årets session den 29 oktober arrangerade Norge ett lunchseminarium kring hälsoinformation och hälsovårdsforskning tillsammans med Nordforsk. Tema för seminariet var möjligheter och utmaningar i nordisk forskning om hälsoinformation. Seminariet öppnades av rådspresidenten Michael Tetzschner tillsammans med Bente Stein Mathisen, ordförande i utskottet för välfärd i Norden. Syftet var att synliggöra det som kan uppnås via nordiskt samarbete. Samtidigt lyftes hinder och flaskhalsar fram som kan sätta käppar i hjulen för nordisk registerforskning.

Vid seminariet hördes två inledningsanföranden. Professor Jeanette Falck Winther från danska cancerföreningen (*Kræftens bekæmpelse*) presenterade resultat från ett globalt sett unikt forskningsprojekt om socioekonomiska följder för människor som haft cancer i barndomen. Projektet använder nordiska register med uppgifter ända tillbaka till 1950-talet om barn som haft någon cancersjukdom. Maria Nilsson, som leder hälso- och välfärdsprogrammet på Nordforsk behandlade de

nordiska ländernas stora möjligheter inom hälsovårdsforskning. Den största fördelen är att forskarna får tillgång till uppgifter i unika nordiska befolkningsregister. I ett internationellt perspektiv är dessa informationskällor unika och en guldgruva för forskning inom hälsa och välfärd. På grund av organisatoriska, tekniska, etiska och juridiska flaskhalsar utnyttjas inte potentialen i de nordiska registren fullt ut eftersom flaskhalsarna gör att forskningen tar mycket tid i anspråk. För att stärka det nordiska samarbetet är det viktigt att undanröja hindren och i det arbetet kan medlemmarna i Nordiska rådet påverka.

Under året koncentrerade sig utskottet för välfärd i Norden på välfärdsteknik och e-hälsa utifrån prioriteringarna under Norges ordförandeskap. Fokus sattes på möjligheterna att öka samarbetet mellan länderna hälso- och sjukvårdssystem, bland annat med hjälp av välfärdsteknik. På utskottets sommarmöte i Kiruna och i Narvik var tekniska lösningar, e-tjänster inom vården, telemedicin och samarbete med grannländerna på agendan. I september var utskottet på Grönland och fick information om vården där, särskilt telemedicin och välfärdsteknik.

9. Havsmiljön

Havsmiljön och sjösäkerheten var ett av huvudtemana 2018. I sitt presidentskapsprogram fångade Norge upp det ökande intresset för marina frågor. Havet är en enorm resurs bland annat för energi- och matproduktionen och i den globala transportkedjan. Å andra sidan finns det allvarliga miljörisker som hotar sjöfarten, bland annat förorening, nedskräpning, klimatförändringen och överfiske.

Temasessionen i april ordnades i Akureyri med havet som tema. Utgångspunkten för temat var delmål 14 för de globala målen för hållbar utveckling (Agenda 2030), som går ut på att utnyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt. Utskottet för ett hållbart Norden prioriterar målet både under 2018 och 2019. På temasessionen behandlade utskottet ett medlemsförslag om minskade utsläpp från sjöfarten. Vid sessionen närvarade företrädare för Forening islandske fiskeribedrifter (SFS), som representerar de isländska fiskeriföretagen. De informerade om sina erfarenheter av minskad användning av fossila bränslen i fiskefartyg och om klimatavtrycket. Samtidigt som de totala utsläppen från växthusgaser har ökat avsevärt på Island sedan 1990, särskilt inom processindustrin och transporter, har fiskerifartygen kunnat minska sina utsläpp med 43 procent.

Nordiska rådet antog också en rekommendation om mikroplast i kranvatten. Rådet rekommenderar ministerrådet att de nordiska länderna ska undersöka förekomsten av mikropartiklar i dricksvatten och samordna mätresultaten för att det ska gå att göra jämförelser mellan länderna. Samtidigt ska ministerrådet utreda på vilka vägar mikropartiklar hamnar i dricksvatten, hur farliga de är för människor och vilka hälsoeffekter de har.

I ministerrådets samarbetsprogram för miljö och klimat 2013–2018 var försurningen i haven ett av de prioriterade insatsområdena. I överensstämmelse med målet besökte utskottet för ett hållbart Norden norska havsforskningsinstitutet i Tromsø i samband med sitt sommarmöte. Utskottet fick bland annat en redogörelse om en studie av klimatets inverkan på haven. Maria Fossheim från havsforskningsinstitutet presenterade resultaten från en pågående studie om klimatförändringens inverkan på havsområdena och ekosystemen i norr. Hon sade bland annat att Barents hav värms upp allra snabbast till följd av klimatförändringen och att både mätningar och modellprognoser pekar i den riktningen. Nuvarande mätningar visar att uppvärmningen går fyra gånger snabbare än vad modellerna visar. Haven övervakas systematiskt och alla parametrar visar på en tydlig förändring. Det är dock till fördel för fiskeriet att de pågående förändringarna gynnar torsken. Torskstammen i Barnets hav utvidgar sitt aktivitetsområde och flyttar längre norrut. Det i sin tur påverkar andra arktiska arter som trängs undan av torsken och inte kan

flytta till nya havsområden. Också vissa stora marina däggdjur berörs av de negativa effekterna. Biodiversiteten står med andra ord inför stora omvälvningar.

Vidare sker det förändringar i havens kemi. Havet är basiskt, men mätningar tyder på att pH-värdet sjunkit kraftigt och är ungefär 30 procent lägre än vad som anses vara det naturliga tillståndet. Koldioxid reagerar tillsammans med vatten och bildar en syra som löser upp kalcium, som i sin tur är hörnstenen för många arter av relevans för den marina näringskedjan. Det har också inverkan på koraller och korallrev, som behövs för att fiskstammarna ska förnyas. Sett i ett globalt perspektiv inverkar processen allra mest på Norra ishavet eftersom kallt vatten löser betydligt större mängder koldioxid.

I samband med utskottsmötena i Nuuk hösten 2018 ordnades det ett miniseminarium om klimatförändringen och de marina ekosystemen på Grönland. Det är få bebodda regioner som påverkas så mycket av klimatförändringen som Arktis, som alltså Grönland och dess marina områden är en del av. Thomas Juul Pedersen från institutet för naturresurser på Grönland höll ett föredrag om de direkta konsekvenserna av klimatförändringen. På Grönland består ytan till åttio procent av is. Det är svårt att föreställa sig proportionerna av ismassan och förändringen: årligen smälter upp till 286 miljarder ton is. Klimatförändringen påverkar hela ekosystemet och den vägen hur olika arter klarar sig och fortbestår. Kort sagt kan man säga att allt påverkar allt. Exempelvis isbjörnen klarar sig galant både i höga och låga temperaturer om den hittar tillräckligt med föda. Men det är det som är kärnan i hotbilden mot isbjörnarna. När klimatförändringen påverkar isläget i de arktiska havsområdena, påverkar det direkt sälpopulationens utbredning och samtidigt också isbjörnarnas möjligheter att fånga sälar som föda.

De marina naturresurserna är Grönlands största styrka. De årliga kostnaderna bedöms uppgå till ungefär 500 miljoner euro. Fjordarna är ett intressant och dynamiskt forskningsobjekt eftersom de är en mötesplats för sött smältvatten från glaciärerna och saltvatten från havet. Kallt smältvatten inverkar på olika sätt beroende på hur, var och på vilket djup det blandas med näringsrikt havsvatten. Grönland är ett intressant område också för studier kring klimatförändringens effekter för fiskstammarna. Det är dessutom den nordliga gränsen för torskens utbredning. På 1950- och 1960-talet fångades stora mängder torsk på västra Grönland. Sedan sjönk temperaturen och torskstammarna reducerades. Fjordarna har sin speciella torskstam som klarar sig relativt bra, och rent ekonomiskt sett är räkorna viktigast. Norra gränsen för makrillens utbredningsområde går från Grönlands östkust till Spetsbergen.

Den andra delen av miniseminarieret behandlade Grönlands arktiska områden och hur de påverkas av klimatförändringen, med perspektiv på verksamheten Arktisk Kommando. Där ingår bland annat räddningstjänst inom de nordliga områdena. Det är en krävande uppgift eftersom området är vidsträckt och väderförhållandena svåra. Turism och gruvverksamhet finns i området och det krävs strategisk beredskap för exempelvis översvämningar. Arktisk Kommando kontaktar fartygen i området och bevakar läget samt bistår det civila samhället vid isbrytning. Arktisk Kommando ser avtrycket av klimatförändringen, särskilt vid patrullering på norra Grönland.

Miniseminarieret avslutades med en kort stund för frågor och svar. Ofta sägs det att klimatförändringen är både till nytta och till skada, påpekades det. Båda föredragshållarna framhöll att det förekommit många extrema klimatfenomen på senare år och att trenden kommer att fortsätta de kommande decennierna. Forskarna bevakar utvecklingen, och för klimatforskning krävs det långsiktiga studier. Ledamot Hanna Halmeenpää påpekade att det är självklart att vi måste försöka begränsa klimatförändringen också när den kan ha vissa positiva effekter, exempelvis för möjligheterna att röra sig på havsområdena i norr. De negativa effekterna kommer i vilket fall som helst att vara betydligt större än de positiva effekterna.

Havet och kusten är en av de fyra huvudpunkterna för 2019–2024 i samarbetsprogrammet för ministerrådet för miljö och klimat.

10. Energi och transport

Energisamarbete – Uppföljning av Jorma Ollilas rapport

I juni 2017 överlämnade Jorma Ollila sin rapport om nordiskt energisamarbete till Nordiska ministerrådet. I rapporten redogör han för hur det nordiska arbetet inom energiområdet kan utvecklas i ett tidsperspektiv på fem till tio år och hur vi kan övergå till grön ekonomi så effektivt som möjligt.

Bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen hördes i februari 2018 av Finlands delegation om nordiskt energisamarbete och i synnerhet om planerna på ett forum för elmarknaden som nämns i Ollilarapporten. Minister Tiilikainen berättade att handlingsprogrammet för det nordiska energipolitiska samarbetet 2018–2021 innehåller samma vision som Ollilarapporten. Dessutom ordnades det ett ministermöte i Köpenhamn i slutet av maj 2018 kring temat ren energi (Clean Energy Ministerial CEM). Där deltog utöver nordiska ministrar också ministrar från nästan alla G20-länder. Utöver engagemangen ovan har Finland initierat ett nordiskt projekt som gör att Åland till hundra procent kan drivas med förnybar energi, om projektet ger önskat resultat.

Med klokare energipolitik mot en grönare transportsektor

Europa behöver nordiskt ledarskap i kampen mot klimatförändringen. Det är viktigt med nordisk samordning av transportpolitiken eftersom besluten fattas inom en bred sektor och i samarbete mellan många verk. I januari ordnades i Stockholm en rundabordskonferens om klimat, energi och transporter på uppdrag av utskottet för ett hållbart Norden. Samtalet fokuserade på bästa praxis för att minska utsläppen från transportsektorn.

Halldór Thorgeirsson från det isländska rådet för klimatförändringen höll ett anförande om klimatavtalet från Paris och sade bland annat att vi måste ändra våra vanor för att undgå naturkatastrofer till följd av klimatet. Vi måste övergå från kolväteenergi till förnybar energi, göra klimatanvänliga investeringar i trafikinfrastruktur samtidigt som staterna måste satsa mer på koldioxidsnål teknik, de etiska aspekterna i klimatavtalet inte att förglömma. De nordiska länderna kan visa att ett ansvarsfullt klimatbeteende kan backa upp konkurrenskraften. Professor Katrine Rikhardson, Köpenhamns universitet, påpekade att det händer så mycket inom klimatområdet att det inte längre går att förutse hur världen kommer att förändras. Trafik- och transportsektorn hör dock till de sektorer som ger upphov till mest utsläpp både globalt sett och i ett nordiskt perspektiv. Politiska visioner spelar fortfarande en framträdande roll i åtgärderna för att minska utsläppen. Ett exempel som kan nämnas är att Danmark har ställt som mål att vara ett koldioxidsnålt och resurseffektivt samhälle senast 2050.

Ledamot Satu Hassi, ordförande i miljöutskottet i Finlands riksdag, redovisade för behandlingen av biodrivmedel i vår nationella lagstiftning och i EU-lagstiftningen. När vi satsar mer på biodrivmedel kan trämaterial användas för andra ändamål. Dessutom bör vi satsa betydligt mer på alternativa transportformer som cykelåkning.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden, sommarmöte i Finland

Finlands delegation var värd när utskottet för tillväxt och utveckling i Norden hade sitt sommarmöte i Torneå och Rovaniemi den 25–28 juni 2018. Ett av mötestemana var hur de nordiska länderna kan ytterligare intensifiera sitt energisamarbete, förbättra leveranssäkerheten för energi och höja krisberedskapen. Utskottet informerade sig om bland annat näringslivet och turismen i Lappland och fick närmare information om viktiga infrastruktur- och digitaliseringsprojekt i framtiden, bland annat smarta vägar. I mötet deltog ordföranden för Finlands delegation Juho Eerola och ledamöterna Katri Kulmuni och Ville Skinnari.

11. Budgeten för nordiskt samarbete

Med den nordiska budgeten finansieras det samarbete som bedrivs i Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och inom de nordiska institutioner som bekostas med budgetmedel. Nordiska rådets budget uppgår årligen till cirka 36 miljoner danska kronor (omkring 4,8 miljoner euro) och ministerrådets budget till drygt 950 miljoner danska kronor (omkring 127 miljoner euro). Sammanlagt kostar det nordiska samarbetet årligen bara ungefär fem euro per nordbo.

Nordiska ministerrådet beslutar om den sammanlagda budgeten för nordiskt samarbete och Nordiska rådet godkänner budgeten. Generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet upprättar ett budgetförslag i överensstämmelse med budgetreglerna. Det förs en dialog om förslaget och det behandlas i utskotten och partigrupperna. Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet förhandlar om budgeten innan rådet samlas till sessionen. Betänkandet om ministerrådets budgetförslag behandlas i plenum på sessionen innan det godkänns slutligt. Nordiska rådet kan föreslå förändrade prioriteringar och kräva preciseringar i vissa budgetposter för att säkerställa att medlen allokeras rätt. Däremot kan rådet inte påverka själva budgetramen.

De regeringar och parlament som nämns i Helsingforsavtalet betalar en årlig medlemsavgift till Nordiska ministerrådet respektive Nordiska rådet. Regeringarna betalar medlemsavgift till ministerrådet och de nationella parlamenten till Nordiska rådet. Avgifterna fastställs enligt en särskild fördelningsnyckel. Den bygger på varje lands andel av ländernas sammanlagda bruttonationalinkomst till produktionskostnadspriser enligt de uppgifter för de två senaste åren som står till förfogande.

Ländernas finansiella bidrag i procent åren 2015–2018

	2015	2016	2017	2018
Danmark	20,0	19,4	20,2	21,1
Finland	15,5	15,7	15,8	16,1
Island	0,7	0,8	0,9	1,0
Norge	31,5	32,3	31,7	30,2
Sverige	32,3	31,8	31,4	31,6
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0

Budgetarbetet och budgeten för ministerrådet

Den sammantagna utgiftsramen för Nordiska ministerrådet under året, det vill säga det officiella nordiska regeringssamarbetet, var 950 862 000 danska kronor (cirka 127 miljoner euro). Den sammantagna utgiftsramen har inte förändrats jämfört med 2017. Däremot har det skett en del omfördelningar mellan sektorerna i syfte att stärka det nordiska samarbetet i social- och hälsovårdsfrågor och för att införa grön ekonomi. Inom dessa sektorer har budgeten utökats, medan de sektorer som vanligen brukar stå för den största andelen av budgeten har minskat, utbildnings- och forskningssektorn med två procent och kultursektorn med en procent. Också inom finans- och justitiesektorerna har det gjorts en del nedskärningar. Vidare gjorde samarbetsministrarna en del omfördelningar i sin budget för 2018. Prioriteringsbudgeten som höjdes kraftigt 2017 skars 2018 ner en aning och medlen lyftes i stället över till budgetarna för internationellt samarbete och Rysslandsprogrammet.

Ministerrådet och rådet förhandlar hela kalenderåret om budgeten för året därpå. I rådet är det presidiet som svarar för budgetarbetet, men partigrupperna utser en ansvarig person som deltar i budgetförhandlingarna. Rådspresidenten Michael Tetzschner ledde budgetarbetet i rådet under 2018 och svarade för förhandlingarna om budgeten 2019 med ministerrådet. I budgeten för 2019 tar ministerrådet hänsyn till Nordiska rådets prioriteringar, det vill säga biobränsle, e-legitimation, mikroplaster i marina miljöer och digitalisering inom sjukvården. I budgetförhandlingarna kom ministerrådet och rådet fram till en lösning som tillfredsställde dem båda.

Nordiska rådet antog ministerrådets budgetförslag för 2019 slutligt på sessionen i Oslo, där Islands samarbetsminister Sigurður Ingi Jóhannsson redogjorde för budgetförslaget. Han berättade att målet varit att utveckla och förbättra budgetprocessen och att göra budgeten mer transparent och dynamisk. Budgetramen för 2019 är oförändrad, men i själva budgeten har det gjorts omfördelningar mellan sektorerna till ett belopp på 30 miljoner danska kronor. Minister Jóhannsson påpekade också att budgeten hade upprättats i dialog med Nordiska rådet och att ministerrådet hade beaktat rådets prioriteringar. I plenarförsamlingen uttryckte rådspresidenten Michael Tetzschner sin tillfredsställelse över budgetförhandlingarna med ministerrådet.

Nordiska rådets budget

Nordiska rådets egen budget är betydligt mindre än Nordiska ministerrådets budget. Det är en administrativ budget för bland annat följande utgifter: bidrag till partigrupperna, mötes- och resekostnader, utskottsarbete, tolkning och översättning, publikationer och administrativa utgifter inklusive personal. Budgeten fastställs årligen av rådets presidium. Nordiska rådets budget uppgår till drygt 36 miljoner danska kronor (cirka 4,8 miljoner euro).

I Nordiska rådets budget ingår ingen årlig indexhöjning som i Nordiska ministerrådets budget. I september skickade Britt Bohlin, direktör för Nordiska rådets sekretariat, ett brev till talmännen i de nordiska parlamenten, där hon ber dem godkänna en varaktig indexhöjning av den årliga medlemsavgiften till Nordiska rådet från och med 2020.

12. Kommande teman i det nordiska samarbetet

Sverige är ordförandeland för Nordiska rådet 2019. Sessionen valde Jessica Polfjärd från konservativa gruppen till rådspresident och Gunilla Carlsson från den socialdemokratiska gruppen till vice president 2019. Nordiska rådets 71:a session 2019 kommer att ordnas i Stockholm vecka 44. Temat för Sveriges ordförandeskapsprogram är "Norden var dag – demokrati och folklig förankring". Åren 2018–2022 uppmärksammar och högtidlighåller Sveriges riksdag att det är hundra år sedan demokratins genombrott i Sverige. Det svenska ordförandeskapet i Nordiska rådet vill därför sätta fokus på demokratins betydelse för våra nordiska länders välmående. År 2019 firar även Föreningen Norden 100 år och ordförandeskapet vill lyfta fram de nordiska ländernas unika samarbete och dess fundament – den breda folkliga förankringen.

Ordförandeskapsprogrammet är uppbyggt kring fyra teman: jämställdhet, digitalisering och digital kompetens, gränshinder och klimat. Samtliga teman belyses särskilt med avseende på demokrati. Under året ordnar den svenska delegationen två seminarier kring klimat- och jämställdhetsfrågor. Temat för ordförandeskapet får också genomslag i temasessionen våren 2019, som behandlar ämnet "Jämställdhet – en förutsättning för demokrati".

Island är ordförandeland för Nordiska ministerrådet 2019. Prioriterade insatsområden är unga, hållbar turism och havet, där ordförandelandet lyfter fram FN:s mål för hållbar utveckling. Dessutom vill man att idéer och uppslag till nordiska lösningar ska komma från de unga själva eftersom framtiden är deras. Det isländska ordförandeskapsprogrammet går under temat "Goda genvägar". Rubriken tar avstamp i

Hávamál, vikingarnas nästan tusen år gamla eddapoesi. Hávamál är en dikt med tänkespråk och den förmedlar lärdomen att det alltid finns en genväg till en vän. Rubriken för Islands ordförandeskap syftar på vänskapen mellan de nordiska länderna, som bland annat avspeglas i rörlighet och ett starkt internt samarbete.

Finland har riksdagsval 2019 och valet kommer att inverka på delegationens sammansättning och verksamhet. Delegationens medlemmar byts ut efter valet och det kommer att arrangeras introduktionsutbildning för den nya delegationen i nordiskt samarbete och Nordiska rådets verksamhet. Finlands delegation och riksdagen står värd för rådets möten i september 2019.

BILAGA 1 Finlands delegation 1.1.–31.12.2018

Medlemmar

Valda medlemmar

Arhinmäki, Paavo, vänst
Eerola, Juho, saf, ordförande
Elo, Simon, blå (t.o.m. 8.2)
Feldt-Ranta, Maarit, sd, vice ordförande
Henriksson, Anna-Maja, sv
Huhtasaari, Laura, saf (t.o.m. 8.2)
Karimäki, Johanna, gröna
Katainen, Elsi, cent (t.o.m. 8.2)
Kivelä, Kimmo, blå (fr.o.m. 9.2)
Koski, Susanna, saml
Kulmala, Kari, blå (fr.o.m. 9.2)
Kulmuni, Katri, cent
Kurvinen, Antti, cent (fr.o.m. 19.6)
Kärnä, Mikko, cent (t.o.m. 11.6)
Lundberg, Britt, ÅC
Pirttilahti, Arto, cent
Raatikainen, Mika, saf
Rehula, Juha, cent (t.o.m. 13.3)
Rydman, Wille, saml
Skinnari, Ville, sd
Staffas, Mikael, Lib
Tuomioja, Erkki, sd
Vanhanen, Matti, cent (fr.o.m. 14.3)
Vartiainen, Juhana, saml
Östman, Peter, kd (fr.o.m. 9.2)

Suppleanter

Biaudet, Eva, sv
Halmeenpää, Hanna, gröna
Honkonen, Petri, cent (fr.o.m.10.2)
Huhtasaari, Laura, saf (fr.o.m. 9.2)
Jalonen, Ari, blå
Jonsson, Axel, ÅF
Kymäläinen, Suna, sd
Laitinen-Pesola, Jaana, saml
Lehti, Eero, saml
Louhelainen, Anne, blå (t.o.m. 8.2)
Maijala, Eeva-Maria, cent
Mikkonen, Krista, gröna
Modig, Silvia, vänst
Parviainen, Ulla, cent
Ruoho, Veera, saml
Räsänen, Joonas, sd
Talja, Martti, cent
Tavio, Ville, saf

Wallin, Harry, sd
Wallinheimo, Sinuhe, saml
Wikström, Tony, ÅSD

Delegationens arbetsutskott

Eerola, Juho, saf, ordförande
Arhinmäki, Paavo, vänst
Feldt-Ranta, Maarit, sd, vice ordförande
Henriksson, Anna-Maja, sv
Karimäki, Johanna, gröna
Kivelä, Kimmo, blå (fr.o.m. 9.2)
Pirttilahti, Arto, cent
Rydman, Wille, saml
Staffas, Mikael, Lib
Östman, Peter, kd (fr.o.m. 9.2)

Medlemmar i presidiet, utskott, kommittéer och arbetsgrupper

Presidiet

Lundberg, Britt, ÅC
Rydman, Wille, saml
Tuomioja, Erkki, sd

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Arhinmäki, Paavo, vänst
Feldt-Ranta, Maarit, sd
Huhtasaari, Laura, saf (t.o.m. 8.2)
Karimäki, Johanna, gröna, ordförande
Katainen, Elsi, kesk (t.o.m 8.2)
Östman, Peter, kd (fr.o.m. 9.2)

Utskottet för ett hållbart Norden

Elo, Simon, blå (t.o.m. 8.2)
Koski, Susanna, saml
Kulmala, Kari, blå (fr.o.m. 9.2)
Kärnä, Mikko, cent (t.o.m. 11.6)
Vanhanen, Matti, cent (fr.o.m. 13.9)

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Eerola, Juho, saf
Kulmuni, Katri, cent
Pirttilahti, Arto, cent
Skinnari, Ville, sd
Staffas, Mikael, Lib
Vartiainen, Juhana, saml

Utskottet för välfärd i Norden

Henriksson, Anna-Maja, sv
Kivelä, Kimmo, blå (fr.o.m. 9.2)
Kurvinen, Antti, cent (fr.o.m. 19.6)
Raatikainen, Mika, saf

Rehula, Juha, cent (t.o.m. 13.3)
Vanhanen, Matti, cent (14.3 – 12.9)

Kontrollkommittén

Arhinmäki, Paavo, vänst (fr.o.m. 24.1.)
suppleant Katainen, Elsi, saml (t.o.m. 8.2)
suppleant Östman, Peter, kd (fr.o.m. 28.3)

Valkommittén

Eerola, Juho, saf

Gränshindergruppen

Kulmuni, Katri, cent, ordförande

Arbetsgruppen för samhällsäkerhet

Rydman, Wille, saml, ordförande

Nordiska kulturfondens styrelse

Arhinmäki, Paavo, vänst
suppleant Karimäki, Johanna, gröna (t.o.m. 23.10)
suppleant Östman, Peter, kd (fr.o.m. 24.10)

Nordiska Investeringsbankens kontrollkommitté

Pirttilahti, Arto, cent

BILAGA 2 Nordiska rådets framställningar, rekommendationer och interna beslut 2018

Rekommendation 1/2018: Felles nordisk standart for miljødifferensiert havneavgift (A 1749/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å initiere et nordisk samarbeid om å utvikle felles nordisk standart for miljødifferensiert havneavgift.

å utrede erfaringer med anvendelse av styremidler til å fremme den grønne omstilling i sjøfarten.

Rekommendation 2/2018: Revisjon av direktiv om mottakingsfasiliteter i havn til avlevering av avfall fra skip (A 1749/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer regjeringene i Danmark, Sverige og Finland

å arbeide for å sikre og styrke miljødimensjonen i pågående revisjon av direktiv om mottakingsfasiliteter i havn til avlevering av avfall fra skip.

Rekommendation 3/2018: Minska utsläppen från sjöfarten i Norden (A 1749/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regjeringene

å samarbeid om og samordne sine forhandlinger innen for den internasjonale sjøfartsorganisasjon IMO om regler for utslipp av klimagasser fra internasjonal sjøfart med sikte på å få utslipp fra sjøfarten redusert.

å samarbeide om utviklingen av nye initiativ og oppfølging på vedtatte innsatser i IMO, EU og andre relevante samarbeidsorganer som har som formål og redusere utslipp fra sjøfarten i Norden og Arktis.

Rekommendation 4/2018: Handlingsplan för nordiskt samarbete om funktionshinder 2018 -2022 (B 323/välfärd)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet

att genomföra ministerrådsförslag om Handlingsplan för nordiskt samarbete om funktions-hinder för perioden 2018 -2022 under hänsyn till Nordiska rådets synpunkter.

Rekommendation 5/2018: Faglig organisering (A 1727/tillväxt)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regjeringer

at initiere en fælles diskussion om hvordan Norden kan tilrettelægge muligheden for et bedre organiseret arbejdsliv, herunder hvordan de nordiske lande kan videreudvikle modellen for et balanceret trepartssamarbejde.

Rekommendation 6/2018: Nordisk transportpolitik (A 1755/tillväxt)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att förbehållslöst diskutera möjliga alternativa finansieringsmetoder som ett sätt att få till stånd samhällsekonomiskt nyttiga investeringar som korsar riksgränserna.

att skapa en nordisk fond (eventuellt förvaltd av Nordiska Investeringsbanken) i syfte att finansiera utredningar, analyser och planeringsarbete som rör transportinfrastruktur som sträcker sig över riksgränserna i Norden eller mellan Norden och närområdena.

att återupprätta ett ministerråd för transportfrågor, med huvudfokus på tillväxtfrämjande och grön omställning, d.v.s. hur befordrande av personer och gods kan främjas på nordisk nivå, hur omställningen från väg till järnväg och sjöfart kan befrämjas, samt digitaliseringen av och sammankopplingen av trafikslagen och de tekniska lösningarna i och mellan länderna. Ministerrådet kunde vara ett ad-hoc-ministerråd för en begränsad period, varefter nyttan av det formaliserade samarbetat kunde utvärderas inför en eventuell fortsättning.

att lägga in utbyggnaden av dubbelspår på sträckan Oslo-Göteborg i sina nationella transportplaner (Norge och Sverige).

att gemensamt analysera och planerar för en utbyggnad av hamnar och järnvägsförbindelser för primärt godstransporter i norr (Norge, Sverige och Finland).

att ge sina transportmyndigheter i uppdrag att enas om metoder för databehandling och analys, för att säkerställa att ländernas myndigheter sitter med (samma/jämförbart) planeringsunderlag vid regeringarnas politiska prioriteringsbeslut.

att basera sina investeringar på samhällsekonomisk nytta, utan att beakta om investeringar sträcker sig över en riksgräns eller ej.

att ge sina transportmyndigheter i uppdrag att särskilt se på de gränskryssande transportinfrastruktur-möjligheterna, och att lyfta in dessa i ev. nationella transportplaner i de fall dessa befinns vara samhällsekonomiskt lönsamma (baserat på en samfäll syn på hur samhällsekonomisk nytta beräknas). Därtill bör regeringarna alltid ställa krav på att ev. nationella transportplaner ska innehålla avsnitt där gränskryssande transportinfrastruktur på ett konstruktivt sätt behandlas.

att så snart som möjligt tids- och periodmässigt synkronisera sina nationella transportplaner eller motsvarande planeringsinstrument, så att eventuell samplanering och dialog mellan länderna underlättas.

att samordna sina positioner i förhållande till revideringen av EUs TEN-T-karta över prioriterade sträckor och korridorer, särskilt avseende de nordliga områdena.

att utarbeta en "Vitbok" eller strategi för vad man vill på det nordiska transportområdet, med Norden och det gemensamma intresset i fokus. Perspektivet behöver inte vara specifikt det gränskryssande men det samnordiska.

att göra en gemensam kalkyl som visar på nyttan av stärka infrastrukturinvesteringar mellan de nordiska huvudstäderna, framför allt vad gäller järnväg.

att samfällt se på samhällsnyttan av att förstärka de öst-västliga förbindelserna för såväl flyg som väg och järnväg.

att gemensamt utarbeta ramvillkor eller ekonomiska stimulanstruktur/subsidier som möjliggör konkurrensmässig färjetrafik mellan de nordiska länderna, i områden där det finns en potential till större godsflöden och där väg/järnväg inte är möjliga alternativ.

att gemensamt utreda hur flaskhalsar kan avhjälpas samtidigt som näringsliv och arbetsmarknader i glesbygd utvecklas, genom att bygga ut parallella eller alternativa transportstråk.

Rekommendation 7/2018: Nordiskt inflytande och samarbete med G20 (A 1726/presidiet)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att samordna och utreda sådana aktiviteter som leder till nordiskt inflytande och samarbete med G20.

Rekommendation 8/2018: Totalförsvars-, kris-och försörjningsplanering (A 1746/presidiet)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att göra en översyn över nordiska resurser som kan samutnyttjas och vilka områden som ska prioriteras.

att se över hur samarbetet mellan de nordiska försvarsmakterna och mellan de nordiska poliserna kan utvecklas.

att göra en översyn över hur det nordiska arbetet kan utveckla krisberedskapen och medvetenheten hos den nordiska befolkningen om de olika kriserna.

att göra en konsekvensanalys över livsmedelsförsörjningen i Norden i händelse av en allvarlig kris.

att göra en översyn av möjligheterna att ingå avtal med viktiga aktörer för Nordens flödessäkerhet.

Rekommendation 9/2018: Global nedrustning av kärnvapen (A 1750/presidiet)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att fortsätta att samordna sina strävanden för en global nedrustning av kärnvapen.

Rekommendation 10/2018: Harmonisering av lagstiftning gällande hbtqi-personer i Norden (A 1748/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att harmonisera sin lagstiftning gällande hbtqi-personers rättigheter.

att samkönade pars relationer och familjebildning erkänns i alla nordiska länder.

att korrigerings av kön ska baseras på självidentifikation.

Rekommendation 11/2018: Stöd för student i fara (A 1712/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utreda om Students at risk program kan etableras i samtliga nordiska länder.

Rekommendation 12/2018: Stöd till projektet Stories from Ice (A 1739/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att stötta projektet Stories from the Ice i tre år, 2019-2021.

Rekommendation 13/2018: Förebyggande av utbrändhet i arbetslivet (A 1747/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att tillsätta en utredare eller en arbetsgrupp för att, baserat på aktuell forskning, kartlägga orsaker, handlingsmöjligheter och myndigheters insatser i de nordiska länderna gällande förebyggande av utbrändhet i arbetslivet och förbättrandet av den psykosociala arbetsmiljön.

Rekommendation 14/2018: Plastpartiklar i dricksvatten (A 1753/hållbart)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att samla och offentliggjorde information om och arbeta för att en forskningsstudie tas fram kring förekomsten av plastpartiklar i vårt dricksvatten i Norden.

att samordna mätningmetoderna så att resultaten av mikroplastiska mätningar i dricksvatten kan kvalitetssäkras och jämföras mellan de nordiska länderna.

att arbeta för ökad forskning som svarar på frågorna; hur kan plastpartiklar hamna i dricksvattnet samt om det utgör en hälsofara och i sådana fall vilka konsekvenser de kan få för människan.

Rekommendation 15/2018: Kulturpolitisk redogörelse (A 1757/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att avge en kulturpolitisk redogörelse, förslagsvis på Nordiska rådets temasession 2019.

Rekommendation 16/2018: Ömsesidigt erkännande av sanktioner mot matchfixning (A 1723/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fatta ett beslut om att Nordiska ministerrådet i princip ställer sig bakom de nationella olympiska kommittéernas och de nationella idrottsförbundens i Nordens ambition om att Norden blir den första regionen i världen som upprättar ett system för ömsesidigt erkännande av sanktioner mot matchfixning i hela Norden.

Rekommendation 17/2018: Nordisk Ministerråds samlede budget for 2019 (A B 325/presidiet)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at Nordisk Energiforskning (NEF) vil i 2019 udarbejde en analyse af potentialet for bæredygtig anvendelse af biomasse i Norden, særligt i forhold til transport og opvarmning. Analysen skal i videst mulige omfang perspektiveres europæisk og globalt og tage udgangspunkt i NEF's eksisterende arbejde på området. Til formålet afsættes 300.000 DKK fra Nordisk Energiforskning samt 100.000 DKK fra projektmidler skovbrug.

at, i regi af ad-hoc Ministerrådet for Digitalisering (MR-DIGITAL) afsættes i 2019-budgettet mindst 800.000 DKK til arbejdet med gensidig anerkendelse af landenes nationale e-ID, med det mål, at Norden fungerer som én region, hvad angår e-ID.

at, for at initiere et arbeid som har som sikte å redusere utslipp av mikroplast som kan havne i havmiljøet, med fokus på hovedkilden som er bildekk, avsættes 200.000 DKK under ministerrådet for Miljø og Klima. Arbejdet initieres ved en kortlægning af tiltag på nationalt niveau.

at, i budget 2019 afsættes der fra prioriteringsbudgettet 4.000.000 DKK til det svenske prioriteringsprojekt "Vård på distans och e-recept över landgränser", som inkluderer digitalisering af "nära vård".

Rekommendation 18/2018: Nytt samarbetsprogram för miljö-och klimatsektorn (B 322/hållbart)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att genomföra ministerrådsförslag om samarbetsprogram för miljö- och klimatsektorn för perioden 2019-2024 med hänsyn till Nordiska rådets synpunkter.

Rekommendation 19/2018: Øget nordisk samarbejde i Nordamerika (A 1718/presidiet)

Nordisk råd anbefaler Nordisk ministerråd

å gjennomføre en analyse av hvordan de nordiske regjeringene og Nordisk ministerråd i enda større grad kan utnytte det enorme potensialet som ligger i at så mange nordamerikanere føler tilknytning til Norden. Dette med henblikk på blant annet næringsliv, turisme og kultur samt utdannings- og forskningssamarbeid.

å tematisere Nordic Branding og felles profileringsarbeid i den ovennevnte analysen, samt vurdere mulighetene som ligger i økt og målrettet samarbeid mellom de nordiske ambassadene/utenriksstasjonene i henholdsvis USA og Canada. Potensialet som ligger i de forskjellige foreninger, institusjoner og programmer som på ulikt vis retter seg mot samarbeidet og tilknytningen mellom Nordamerika og de nordiske landene bør også vurderes.

Rekommendation 20/2018: Förstärkt nordiskt samarbete kring cyberförsvar (A 1744/presidiet)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringar

att sträva efter att fördjupa det nordiskt-baltiska samarbetet kring cyberförsvar.

att gemensamma lägesbilder kring hot och risker i cybermiljöer kontinuerligt delas mellan de nordiskt-baltiska länderna.

att de nordiska länderna så långt det är möjligt sörjer för att andra nordiska länder som står utanför EU och/eller NATO ska ha tillträde till samarbetet kring cyberförsvar inom dessa organisationer.

att cyberförsvar ingår som en central del av den gemensamma nordiska säkerhetspolitiska dialogen med USA.

Rekommendation 21/2018: Gemensam nordisk kraft i förhållandet EU och skogspolitiken (A 1745/hållbart)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att driva på ett gemensamt Nordiskt ställningstagande rörande våra viktiga skogsnäringsar, i förhållande till EU.

Rekommendation 22/2018: Gemensam nordisk kraft i förhållandet EU och skogspolitiken (A 1745/hållbart)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att arbeta för och driva på ett gemensamt Nordiskt ställningstagande rörande våra viktiga skogsnäringsar, i förhållande till EU.

Rekommendation 23/2018: Utredning om möjligheterna för att etablera ett Nordic PhD program (A 1760/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet utreder möjligheterna för att etablera ett Nordic PhD program.

Rekommendation 24/2018: Nordisk konsekvensbedömning i EU-lagstiftningsprocesserna (1743/presidiet)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utreda möjligheten att införa en gemensam nordisk konsekvensbedömning på prioriterade områden som en fast praxis i sådana lagstiftningsprocesser där de nordiska parlamenten implementerar samma EU-rättsakt.

Rekommendation 25/2018: Nationella rådgivningskommittéer för gränshinderfrågor i de nordiska länderna (A 1733/tillväxt)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att se över hur man organiserar det nordiska gränshinderarbetet på nationell nivå, såväl vad gäller att tillhandahålla information, vad gäller att fånga upp hinder och problem på myndig-hetsnivå, för vidareförmedling till departement, samt koordineringen och lösandet av sådana hinder, såväl hinder som identifierats av Gränshinderrådet som av nationella myndigheter och departement. I en sådan översyn av det nationella arbetet med gränshinder, kan man med fördel dra lärdom av arbetet i den finska rådgivningskommittén.

Rekommendation 26/2018: Goda arbetsvillkor inom sjöfarten (A 1769/tillväxt)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att jobba aktivt för att motarbeta förslag som leder till social dumpning inom till exempel sjöfarten och för att underlätta ett regelverk som skyddar den nordiska modellen för lön- och arbetsvillkor.

Rekommendation 27/2018: Samarbetsprogram inom nordiskt jämställdhetssamarbete 2019-2022 (B 326/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att genomföra det nordiska samarbetsprogrammet för jämställdhet 2019-2022 med hänsyn till Nordiska rådets synpunkter.

Rekommendation 28/2018: Gemensamt nordiskt likalönscertifikat (A 1735/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att, i samarbete med arbetsmarknadens parter, överväga möjligheten att utveckla ett gemensamt nordiskt likalönscertifikat.

att, i samarbete med arbetsmarknadens parter, aktivt arbeta för en mer jämställd arbetsmarknad genom minskad könssegregation på arbetsmarknaden och minskat könsuppdelat utbildningsval.

att, i samarbete med arbetsmarknadens parter, arbeta för heltid som norm på hela arbetsmarknaden.

Rekommendation 29/2018: Jämställdhet på arbetsmarknaden (A 1735/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att bistå de nordiska regeringarna i framtagande av en gemensam nordisk likalöns-certifiering/ kvalitetsmärke som inkluderar ett intersektionellt perspektiv.

att aktivt förmedla goda exempel inom Norden på insatser mot könsstereo-typa utbildningsval för att undvika en alltför könssegregerad arbetsmarknad.

att förmedla goda exempel inom Norden kring ökade möjligheter att gå från deltids- till heltidsarbete.

Rekommendation 30/2018: Ökat samarbete mellan de nordiska sjukvårdssystemen (A 1752/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att främja nordiskt samarbete kring digitalt vårdssamarbete.

att vidareutveckla det nordiska samarbetet inom högspecialiserad behandling och sällsynta sjukdomar/diagnoser.

att vidareutveckla det nordiska folkhälsosamarbetet och arbeta aktivt för att säkra jämlik vård.

att undersöka närmare samverkan mellan de nordiska sjukvårdssystemen inom patologi, onkologi, reumatiska sjukdomar, organtransplantationer, brännskador, epilepsi, rehabilitering av barn efter olyckor, kirurgi på nyfödda spädbarn, hjärt- och lunghabilitering för barn samt kompetenscenter för respiratorbehandling i hemmet.

Rekommendation 31/2018: Obligatorisk medling för vårdnadshavare vid separation (A 1734/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att införa obligatorisk medling i de nordiska länderna för vårdnadshavare vid separation när de har minderåriga barn.

att genomföra seminarium, alternativt konferens, om obligatorisk medling för vårdnadshavare vid separation så att de nordiska länderna ska kunna lära av varandra.

Rekommendation 32/2018: Nordens stemme i forhandlingerne af global FN aftale om biodiversitet (1776/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regeringer

at afholde aktiviteter og derved engagere de unge i udviklingen af global aftale om biodiversitet med udgangspunkt i det fælles nordiske koncept for involvering af unge.

at bidrage til og samarbejde med Nordisk ministerråd om afholdelse af aktiviteter for involvering af unge på globalt plan.

Rekommendation 33/2018: Udvikling af koncept for Nordens stemme i forhandlingerne af global FN aftale om biodiversitet (A 1776/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at samarbejde med NR, NORDBUK og UNR om udvikling af koncept for og afvikling af fælles nordiske aktiviteter med henblik på at engagere de unge i udviklingen af global aftale om biodiversitet og undersøge mulighederne for at udvikle ideen med et globalt perspektiv.

Rekommendation 34/2018: Samarbejdsprogram for justitssektoren 2019-2022 (B 324/välfärd)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet

att genomföra ministerrådsförslag om samarbetsprogram för justitssektorn 2019-22 med hänsyn till Nordiska rådets synpunkter.

Intern beslutning 1/2018: Nordisk flagning på Nordens dag den 23. marts (A 1766/presidiet)

Præsidiets foreslår, at

Nordisk Råd beslutter

at anmode delegationerne at opfordre de nordiske parlamenter at flage med de nationale, nordiske flag samt det nordiske svaneflag på Nordens dag.

Intern beslutning 2/2018: Sprog i Nordisk Råd (A 1767/presidiet)

Præsidiets foreslår, at

Nordisk Råd beslutter

at per 1. januar 2020 ændre paragraf 74 om sprog i Nordisk Råds forretningsorden, således at den har følgende ordlyd:

”De nordiske landes sprog anses for at være ligeværdige ved Nordisk Råds møder. Rådets officielle sprog er dansk, finsk, islandsk, norsk og svensk.

Tolkning til og fra finsk og islandsk fra og til dansk, norsk eller svensk skal ske ved behov. Der tolkes ikke mellem dansk, norsk og svensk.

Vigtige dokumenter bør oversættes til og fra finsk og islandsk fra og til dansk, norsk eller svensk. Der oversættes ikke mellem dansk, norsk og svensk.

Præsidiets fastsætter retningslinjer for tolkning og oversættelser.

På sekretariatsniveau anvendes dansk, norsk og svensk. Der bør til enhver tid blandt de ansatte hos rådssekretariatet findes personale der har grundige kundskaber i hvert af de nordiske landes sprog.”

Intern beslutning 3/2018: Ændringer i Nordisk Råds forretningsorden (A 1770/præsidiets)

Præsidiets foreslår, at

Nordisk Råd beslutter

at per 1. januar 2019 ændre følgende paragraffer i Nordisk Råds forretningsorden, således at de har følgende ordlyd:

§ 39 Mødedokumenter

Mødeindkaldelsen bør udsendes en måned i forvejen. Dagsorden med tilhørende materiale skal være tilgængelig for alle involverede senest to uger før mødet.

§ 22 Sammensætning

Præsidiets består af præsidenten, vicepræsidenten og op til 13 andre valgte medlemmer. Alle lande og partigrupper skal være repræsenteret.

BILAGA 3 Nordiska rådets priser 2018

Nordiska rådet delar varje år ut fem priser: litteraturpriset, barn- och ungdomslitteraturpriset, filmpriset, musikpriset och miljöpriset. Nordiska rådets priser bidrar till att synliggöra det täta nordiska kultursamarbetet. Syftet med kulturpriserna är att öka intresset för de nordiska ländernas litteratur, språk, musik och film. Miljöpriset belönar extraordinära insatser för det hållbara Norden. Varje pris är på 350 000 danska kronor, det vill säga cirka 47 000 euro. Vinnarna 2018 offentliggjordes och priserna delades ut på en stjärnspäckad tillställning på Operan i Oslo den 30 oktober. Priserna delades ut av Norges statsminister Erna Solberg, kronprinsessan Mette-Marit av Norge, författaren Gunilla Bergström, skådespelaren Jakob Oftebro och kompositören Sofia Jernberg.

Den isländska författaren Auður Ava Ólafsdóttir tilldelades litteraturpriset för romanen "Ör" (Ärr, översatt till svenska, men inte till finska). "Jag skriver mot mörkret i världen", säger Auður Ava Ólafsdóttir. I romanen Ör möter vi en medelålders man som reser till ett krigshärjat land i Europa för att ta sitt eget liv, med verktygslådan i bagaget. Han upptäcker under resans gång att varje människa har en verktygslåda och ett val för hur den används. Från Finland var verket "God Morgon" av Susanne Ringell och diktsamlingen "Ontto Harmaa" av Olli-Pekka Tennilä nominerade.

Barn- och ungdomslitteraturpris 2018 tilldelas författaren Bárður Oskarsson från Färöarna för bilderboken "Træið" ("Trädet", översatt till svenska, men inte till finska). I en tid där allting tycks öka i tempo, har vi valt att belöna en berättelse som vågar ta sin tid, var juryns motivering. Från Finland var "Pärlfiskaren" av Karin Erlandsson och "Kurnivamahainen kissa" av Magdalena Hai och Teemu Juhani (illustrationer) nominerade.

Kona fer í stríð (Woman at War) av den isländske regissören, manusförfattaren och producenten Benedikt Erlingsson tillsammans med manusförfattaren Ólafur Egill Egilsson och producenterna Marianne Slot och Carine Leblanc fick Nordiska rådets filmpris 2018. I filmen förmedlas ett stort, pressande problem genom en stark, egensinnig personlighet. Halla, som tar lagen i egna händer för att skydda världens ekosystem, spelas briljant och behärskat av Halldóra Geirharðsdóttir. När Halla känner att det är något inom henne som är starkare än idealismen, nämligen önskan om att få en egen familj, visas det varsamt och utan sentimentalitet. Från Finland var filmen "Armomurhaaja" av regissör och manusförfattare Teemu Nikki och producenter Teemu Nikki och Jani Pösö nominerad.

Kompositören Nils Henrik Asheim från Norge fick Nordiska rådets musikpris 2018 för verket "*Muohta*". Verket beskrevs av juryn som ett musikstycke som är akut aktuellt och samtidigt medvetet om sin historia. Vårt allra första instrument, den mänskliga rösten, har en central roll i verket, då musiken varsamt integrerar språk i ljudvärldarna. Lyssnarna bjuds in i en annorlunda upplevelse av tid, som närmast är en serie av olika atmosfärer eller tillstånd, inte utan en viss känsla av fara eller obehag. Från Finland var Outi Tarkiainen med verket "Saivo" och Mikko Joensuu med verket "Amen" nominerade.

Naturresursrådet i Attu vid Grönlands västkust fick Nordiska rådets miljöpris 2018 för sin insats för att dokumentera havsmiljön och sina förslag på sätt att förvalta den. Fångstmän och fiskare i Attuområdet i västra Grönland har i ett antal år deltagit i det lokala Naturresursrådet på ett föredömligt sätt. De har dokumenterat sina observationer av naturen och aktivt delat med sig av sin omfattande lokalkunskap genom att bland annat föreslå nya förvaltningsåtgärder och bidra till en mängd forskningsprojekt. Finlands tävlingsbidrag var samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster (HRM) med innovationen RAVITA™ för att ta till vara fosfor direkt ur avloppsvatten.

NORDISKA RÅDET

Nordiska rådet grundades 1952. Rådet har 87 valda medlemmar från Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige, Färöarna, Grönland och Åland. Medlemmarna är indelade i ett presidium och fyra utskott. Ordförandeskapet alternerar mellan länderna. Den årliga ordinarie sessionen hålls i det land som har ordförandeskapet. Rådets beslut – rekommendationerna – sänds till Nordiska ministerrådet och regeringarna i de nordiska länderna, som beslutar hur de ska verkställas.

Presidiet

Övergripande politiska och administrativa frågor, budget, utrikes- och säkerhetspolitiska frågor (inklusive medborgarnas säkerhet, biståndspolitik, närområdespolitik och politik för det arktiska området). Fungerar som plenarförsamling mellan sessionerna. Leder rådets arbete och svarar för samordningen av arbetet i samråd med parlamenten och internationella organisationer.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Forskning och utbildning, grundläggande utbildning, utbildning på andra stadiet, vuxenutbildning, fritt bildningsarbete, civilt samhälle, idrott, språk, film och medier, allmän och mångfaldig konst och kultur, barn- och ungdomskultur.

Utskottet för välfärd i Norden

Social- och hälsovårdspolitik, jämställdhet, medborgarrättigheter och demokrati, mänskliga rättigheter, kriminalitet, invandring och flyktingar, familjefrågor, barn och unga, narkotika, alkohol och missbruk, byggnads- och bostadspolitik.

Utskottet för ett hållbart Norden

Miljö- och naturskydd, friluftsliv, naturresurser, konsumenträttigheter, fiskeriförvaltning, jordbrukspolitik, livsmedel, atomsäkerhet, biologisk mångfald och hållbarhet.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Finanspolitik och ekonomisk politik, näringsliv, handel och industri, fri rörlighet och bekämpning av gränshinder, transport och transportsäkerhet, energi, arbetsmarknad och arbetsmiljö, regional- och strukturpolitik, kommunikation och IT.

Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel.

Valkommittén

Valkommittén förbereder val som ska förrättas i plenarförsamlingen.

Partigrupperna i Nordiska rådet

Sedan 1973 har rådets valda medlemmar kunnat bilda partigrupper. I en partigrupp måste det finnas minst fyra medlemmar som representerar minst två länder. Därför finns det också ett antal medlemmar som inte tillhör någon registrerad nordisk partigrupp. Det är presidiet som beslutar om reglerna för registrering av partigrupperna.

Det finns fem partigrupper i Nordiska rådet:

- Socialdemokratiska gruppen
- Mittengruppen
- Konservativa gruppen
- Nordisk grön vänster
- Nordisk frihet

Nordisk nytta

är en central princip i det nordiska samarbetet. Utgångspunkterna är

- att de gemensamma lösningarna har väsentligt positivare verkan jämfört med att samma projekt skulle ha genomförts nationellt, "tillsammans är vi starkare än var och en var för sig"
- att få synlighet för och stärka den nordiska samhörigheten
- att förbättra nordiskt kunnande och konkurrenskraft
- att stärka de nordiska ländernas inflytande internationellt